

พระพุทธรูปนันทราย
รุ่น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
2522

การสร้าง
พระพุทธรูปนันทราช
รุ่นสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

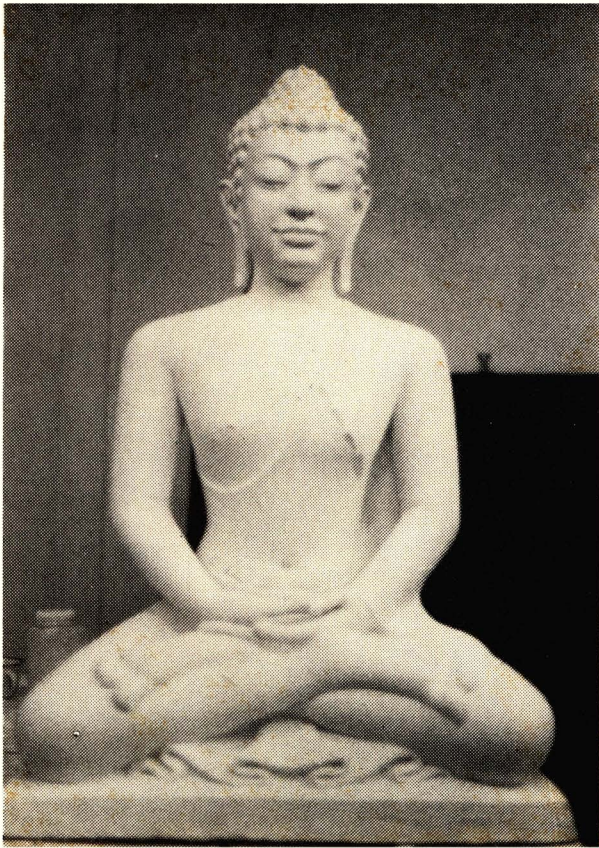
โดย

ศรีเพ็ญ จัตุมหะคีรี

จัดพิมพ์โดยสำนักค้นคว้าทางวิญญาน

พระพุทธรูปนันทราช
รุ่น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

๒๕๒๒

พระพุทธรูปนรินทร์ราย ทองคำ
สมัยทวารวดี ปัจจุบันอยู่ในหอเสถียรธรรมปริต
ในพระบรมมหาราชวัง

คำนำ

พระพุทธรูปนันทราย สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
รับสั่งให้ทำพิชิตเททองหล่อเมื่อวันอาสาฬหบูชา คือวัน
ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ปี ๒๕๒๒ ซึ่งตรงกับวันจันทร์ที่
๙ กรกฎาคม ๒๕๒๒ เฉพาะในวันนั้นได้ทำพิชิตเททอง
หล่อพระพุทธรูปนันทราย ๔ องค์ ซึ่งจะนำไปประดิษ-
ฐานที่ซุ้มพระเจดีย์อสรภาพ ฯ ซึ่งมี ๔ ซุ้ม ๆ ละทิศ
และในคราวเดียวกันนี้ได้รับสั่งให้สร้างพระพุทธรูปนันท-
รายองค์เล็ก หน้าตักกว้าง ๙ นิ้วอก ๕๐๐ องค์ด้วย
แต่พระพุทธรูปนันทรายองค์เล็กนั้นมิได้ทำพิชิตเททองใน
วันนั้น แต่ได้ทำในเวลาต่อมาหลังจากนั้นประมาณ ๓
เดือน ซึ่งพระพุทธรูปนันทรายองค์เล็กนั้นบัดนี้ก็ได้หล่อ
หมดแล้ว และต่อมาเมื่อก่อนถึงวันมาฆบูชาปี ๒๕๒๓
๙ วัน ซึ่งตรงกับวันศุกร์ที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ นั้น
พระองค์ก็ได้รับสั่งให้ทำพิชิตนำเอาดินศักดิ์สิทธิ์ที่ไปนำ
มาจาก ๗๒ จังหวัด ในประเทศไทย และจากสังเวชนีย-

สถานประเทศอินเดีย บรรจูลงในผอบเงิน เพื่อจะนำไป
ไปบรรจุไว้ในองค์พระพุทธรูปนันทราย ซึ่งรายละเอียด
เกี่ยวกับการทำพิธีทั้งสองครั้งนั้นอย่างไรบ้าง คุณศรีเพ็ญ
ได้เล่าไว้แล้วในหนังสือเล่มนี้

พระพุทธรูปนันทราย ที่สร้างขึ้นเป็นพระพุทธรูป
ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชรับสั่งให้สร้างขึ้นตามแบบ
พระนันทรายซึ่งได้มาจากโบราณสถานที่ยังคงเหลือที่จังหวัดปราจีน-
บุรี สมัยรัชกาลที่ ๔ พระองค์นี้เป็นพระพุทธรูปทอง
คำล้วน เนื้อ ๖ นิ้วหนัก ๘ ตำลึง สูง ๙ เซนติเมตร
(เข้าใจว่าหน้าตักกว้างประมาณ ๓ นิ้ว เพราะในประวัติ
ไม่ได้บอกไว้ว่าหน้าตักกว้างเท่าไร บอกแต่หน้าหนักและ
ความสูง) เป็นพระสมัยทวาราวดี ซึ่งมีประวัติเล่าไว้
ในหนังสือโบราณคดีเมืองปราจีนบุรี ซึ่งเขียนโดย
บรรจบ เทียมทัต และนิคม มุสิกะคามะ หน้า ๓๕-
๓๗ ดังนี้:—

* * * “เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๙๙ กำนันอิน อยู่ใน
แขวงจังหวัดปราจีนบุรี นอนฝันไปว่าไปจับช้างเผือก

* * * ตำนานพระพุทธรูปสำคัญ ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๗๗ น. ๓๑-๓๕

ได้ แล้วไปซุ่มมันกันด้วยกับนายยังผู้เป็นบุตรที่ชาย
 บ่าแห่งดงศรีมหาโพธิ์ ประมาณ ๓ เส้น พบพระพุทธรูป
 หล่อด้วยทองคำ เนื้อหนัก ๘ ตำลึง จึงนำ
 มามอบให้พระเกรียงไกรกระบวนยุทธ ปลัดเมืองฉะเชิง
 เทรา พาเข้ากรุงเทพฯ นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายในพระ-
 บาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณา
 โปรดฯ ว่า สองคนพ่อลูกนี้มกตัญญูต่อพระพุทธรูปศาสนา
 และพระเจ้าแผ่นดิน เมื่อซุ่มได้พระทองคำเช่นนี้แล้วมิ
 ได้ยุบหลอมไปซื้อขายจ่ายเป็นอาณาประโยชน์ และยัง
 ซ้ำมีน้ำใจทูลเกล้าฯ ถวาย จึงทรงพระกรุณาโปรดพระ-
 ราชทานรางวัลเงินตรา ๘ ชั่ง แล้วทรงพระกรุณาโปรดฯ
 ให้เจ้าพนักงานเชิญไปเก็บไว้ ณ หอเสถียรธรรมปริต
 กับด้วยพระกริ่งทองคำองค์น้อย ครั้นเมื่อปีวอก พ.ศ.
 ๒๔๐๓ มีผู้ร้ายลักพระกริ่งองค์น้อยซึ่งตั้งอยู่กับพระทอง
 ค่าองค์นั้นไป จึงทรงพระราชดำริว่า พระพุทธรูปซึ่ง
 กำนันอินกับนายยังบุตรทูลเกล้าฯ ถวายหนักเป็นทอง
 ค่าทางแห่งใหญ่กว่าพระกริ่ง ควรที่ผู้ร้ายจะลักพระพุทธรูป
 องค์นั้นไป ก็เผอิญให้แคล้วคลาดถึง ๒ ครั้ง ทุ่งผูก

ชุดได้ก็ไม่ทำอันตราย เป็นอัครจรรยอยู่ จึงทรงถวายนาม
 พระพุทธรูปองค์นั้นว่า “พระนิรันตราย” แล้วทรงพระ-
 ราชดำริแบบอย่างให้เจ้าพนักงานหล่อพระพุทธรูปนั่งขัด
 สมาธิเพชร ต้องตามพระพุทธรูปลักษณะหน้าตัก ๕ นิ้ว
 กิ่ง ด้วยทองคำสวมพระพุทธรูปนิรันตรายองค์นั้นอีก
 ๕ องค์ และให้หล่อด้วยเงินโลหะบริสุทธิ์เป็นคู่กันอีกองค์
 หนึ่ง แต่องค์ซึ่งหล่อด้วยทองคำนั้นไว้สำหรับตั้งพระราช-
 พิธีบนโต๊ะเบื้องขวาแห่งพระแท่นมณฑลในพระราชพิธี
 ต่าง ๆ มีพระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์ (พิธีสืบปี)* ต่อมา
 ในปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๑๑ จึงทรงพระกรุณาโปรดฯ ให้
 ช่างหล่อพระพุทธรูปพิมพ์เดียวกับพระพุทธรูปทองคำ
 ซึ่งสวมพระนิรันตรายหล่อด้วยทองเหลือง แล้วกาไหล่
 ทองคำม้วนเรือนแก้วอยู่เบื้องหลัง รวม ๑๘ องค์ เท่าจำ-
 นวนปีซึ่งได้เสด็จดำรงสิริราชสมบัติ แล้วทรงดำริว่าจะ
 หล่อบิลละองค์พร้อมกับเฉลิมพระชนมพรรษา ทรงถวาย
 พระนามพระพุทธรูปเก่าใหม่ว่าพระนิรันตรายทองสนแต่
 ยังหาได้กาไหล่ทองไม่ได้ ได้เสด็จสวรรคตเสียก่อน พระ-

* พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๔๙๓ น. ๘๙๙

บาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดฯ ให้ช่าง
 กาไหล่ทองคำพระพุทธรูปทั้ง ๑๘ พระองค์แล้วพระราช
 ทานไปตามวัดพระสงฆ์คณะธรรมยุติกาย มีวัดบวร-
 นิเวศวิหาร เป็นต้น”

พระพุทธรูปนันทราย ที่สมเด็จพระนเรศวรมหา-
 ราชรับสั่งให้สร้างขึ้น อาจารย์สมโภชน์ อุปินทร์
 เป็นช่างปั้น โดยมีอาจารย์จุลทัศน์ พญาฆรานนท์ เป็น
 ผู้เขียนแบบมาให้ และเป็นผู้ควบคุมการปั้นให้เป็นไป
 ตามแบบ แม้จะเอาแบบอย่างมาจากพระนันทราย
 สมัยทวาราวดี ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นก็จริง แต่ก็ได้
 ดัดแปลงบางส่วน โดยเฉพาะทรวดทรงและพระพักตร์
 ซึ่งจะเห็นได้จากรูปที่พิมพ์เทียบไว้ให้ดูแล้วในหนังสือ
 เล่มนี้ ทั้งนี้ก็เพราะในตอนสุดท้ายก่อนที่การปั้นรูป
 จะสำเร็จนั้น อาจารย์จุลทัศน์ พญาฆรานนท์ ได้บอก
 วางมือ ดังนั้นสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงได้เชิญท่าน
 เทพวิษณุให้มาช่วยตกแต่งให้ ท่านเทพวิษณุองค์นี้
 คือ ท่านบาวิชณุที่สร้างพระพุทธรูปชินราชในสมัยเมื่อเป็น
 มนุษย์เมื่อพันปีเศษมาแล้ว (ประวัติของท่านวิษณุได้ทำ

การบันทึกไว้นานหลายปีแล้ว เมื่อครั้งไปสืบประวัติการ
สร้างพระพุทธรูปชินราชปี พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยการติดต่อ
ทางวิญญูณที่วัดพระพุทธรูปชินราช พิษณุโลก แต่เรื่องนั้น
ยังมีได้พิมพ์ออกมายังอยู่ในเทปที่บันทึกไว้ในครั้งนั้น)
ฉะนั้นพระพุทธรูปองค์นั้นจึงได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
บ้าง แต่ก็สวยงามกว่าองค์เดิมมาก

ข้าพเจ้าคิดว่า สำหรับผู้ที่ได้ทราบประวัติการ
สร้างพระพุทธรูปนันทราช รุ่งสมเด็จพระนเรศวรมหา
ราชนี้โดยตลอด โดยเฉพาะได้ทราบถึงปรากฏการณ์
ต่าง ๆ ในโลกทิพย์ในวันที่ทำพิธีนั้น ทุกคนจะเห็นว่า
พระพุทธรูปนันทราชที่สร้างขึ้นนี้ เป็นสิ่งมหัศจรรย์อย่าง
หนึ่งที่เกิดขึ้นในยุคนั้น ส่วนที่จะมีความศักดิ์สิทธิ์อย่างไร
บ้างนั้น ข้าพเจ้าจะไม่ขอกล่าวถึง เอาไว้ให้ผู้ที่ได้พระ
ไปบูชา แล้วเขาได้พบเห็นอย่างไรเล่ามาให้ฟัง แล้วจึง
จะรวบรวมพิมพ์เผยแพร่ในภายหลังเหมือนกับเรื่องพระ
รูปลือกเกิดสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จะเป็นการบริ
สุทธิ์ดีกว่าที่จะพูดเดี๋ยวนี แต่อย่างไรก็ดี สิ่ง ๆ หนึ่งที่
จะพูดได้อย่างมั่นใจก็คือ พระพุทธรูปนันทราชที่สร้างขึ้น

๕๔
 หนักความงามอย่างชนิดที่ใคร ๆ ได้เห็นแล้วอดชมไม่ได้
 และที่แน่นอนอีกอย่างหนึ่งก็คือ สิ่งใดที่สมเด็จพระนเร-
 ศวรรมหาราชรับสั่งให้ทำ สิ่งนั้นจะไม่มีการพลาด คือทำ
 ได้สำเร็จและเห็นผลปรากฏในไม่ช้า เช่นพระพุท-
 ธิ์รัตนรายองค์เล็กนิกมผู้ส่งจ่องไว้หมดแล้ว ก่อนที่พระ
 ยังหล่อได้ไม่ครบ ๕๐๐ องค์ อย่างนี้เป็นต้น

พระพุทธรู้รัตนราย จะมีความศักดิ์สิทธิ์อย่างไร
 และจะสามารถคุ้มครองป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้จริง
 สมชื่อหรือไม่ ข้าพเจ้าคิดว่าเมื่อท่านได้อ่านรายละเอียด
 ในวันทำพิธีต่าง ๆ ที่คุณศรีเพ็ญได้เขียนไว้และเชื่อตาม
 นั้นจริงๆ ก็คงไม่มีปัญหาอะไร แต่ถ้าไม่เชื่อโดยคิดว่าเป็น
 เรื่องที่แต่งตนเอง ก็ช่วยไม่ได้ เรื่องนี้กาลเวลาและบุคคล
 ที่ได้พระไปบูชาจะเป็นผู้พิสูจน์ให้ทราบเองในภายหลัง

พร รัตนสุวรรณ

๕ พฤษภาคม ๒๕๒๓

สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ (ชั่วคราว)

๔๗/๒ ถนนสามเสน บางลำภู กรุงเทพมหานคร

โทร. ๒๕๒๒๐๒๕ เข้าตรอกข้างร้านตัดเสื้อมิตรชาย

ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับถนนลำพู ทางเข้าวัดสังเวช ฯ

สารบัญ

หน้า

พฐเททองหล่อพระพุทธรูปนันทราย

รูนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

๑

พฐรวมดินจากทั่วทุกหนแห่ง

๑๖

พฐบรรจุดินศักดิ์สิทธิ์ในองค์พระพุทธรูปนันทราย

๖๑

พฐบูชาพระพุทธรูปนันทราย

๖๒

พิธีเททองหล่อพระพุทธรูปนันทราย

รุ่นสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

การกระทำพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปนันทราย ซึ่ง
จะนำไปประดิษฐานบนซุ้มที่ ๔ ทิศของพระเจดีย์อิสร-
ภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้สำเร็จลง
แล้วด้วยดี ด้วยความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายโดยพร้อม
เพรียงกัน เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๒๒ วัน
อาสาฬหบูชา ซึ่งในอดีตเมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปี เป็น
วันแรกที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก เป็นวันที่พระ-
พุทธศาสนามีครบรัตนตรัย คือพุทธรัตนธรรมรัตน
สังฆรัตนะ

ตามความรู้สึกของข้าพเจ้าแล้วช่างเป็นความบัง
เอิญจริง ๆ ที่พวกเราได้มากระทำพิธีเททองหล่อพระ-
พุทธรูปนันทราย ตอนที่ประจวบกับที่ได้เสร็จสิ้นภาระกิจ
เกี่ยวกับการเดินทางไปตระเวนนำสิ่งมิ่งมงคลนครบทุก
จังหวัดทั่วแผ่นดินไทยแล้ว ตอนที่พระองค์เสด็จมา

รับสั่งให้กระทำพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปนันทรายนั้น การเดินทางของพวกเรายังไม่เสร็จสิ้นลง ยังคงเหลือค้างอยู่อีกหลายจังหวัด ซึ่งข้าพเจ้าเองไม่ได้คาดคิดเลยว่า จะทำได้เสร็จก่อนวันกำหนดเททอง แต่อย่างกับว่า พระองค์ได้กำหนดโครงการไว้ให้เรียบร้อยแล้ว โดยที่พวกเราผู้กระทำตามไม่อาจที่จะคาดคิดได้ว่า ช่างเสร็จสิ้นไปได้อย่างไร ดูอะไร ๆ ช่างเป็นไปตามจังหวะเวลา ได้เหมาะสมดีเหลือเกิน

ก่อนจะถึงวันกำหนดกระทำพิธีเททองในวัน อาสาฬหบูชาประมาณ ๗ วัน พระองค์ได้เสด็จมารับสั่งว่า “จงรักษาสุโภสถ รับประทานอาหารมังสะวิรัตติ ๓ วัน ก่อนถึงวันกำหนดพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปนันทราย จงแต่งกายด้วยอาภรณ์สีอ่อนจาง เพื่อความบริสุทธิ์ของสิ่งที่กำลังจะบังเกิดขึ้นในแผ่นดินไทย ที่จะขบประดิษฐานบนองค์พระเจดีย์อสรภาพ ฯ และเพื่อรับพลังที่พยแห่งความบริสุทธิ์จากมวลเทพเจ้า แล้วต่อจากนั้นเมื่อกระทำพิธีเททองเสร็จ ก็จงรักษาปฏิบัติเช่นนี้ต่อไปอีก ๗ วัน และภายในช่วง ๗ วันจงปฏิบัติสมาธิภาวนาให้เคร่งครัด

พระพุทธนิรันตราย

๓

เพื่อแผ่และรับพลังแห่งความบริสุทธิ์ ณ ที่พระเจดีย์-
อิสรภาพ ฯ ศูนย์พัฒนาศาสนา”

ตั้งนั้นอาจารย์พรและข้าพเจ้าร่วมทั้งบุคคลที่อยู่
ใกล้เคียงหลายคน ที่จะต้องช่วยกันเตรียมงานต่าง
ตั้งใจรักษาอุโบสถศีล และรับประทานอาหารมังสะวิรัต
กัน โดยเริ่มตั้งแต่รุ่งอรุณของวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๒
พวกเราได้พากันตักบาตรพระ ๕๐ องค์ ด้วยอาหาร
มังสะวิรัตเท่าจำนวนพระชนมายุของพระองค์ ต่อจาก
นั้นก็ทำวัตรสวดมนต์เช้า ตั้งใจสมาทานอุโบสถศีล ใน
ระหว่าง ๒-๓ วันก่อนจะถึงวันพิธี ข้าพเจ้าก็ได้ชักชวน
บุคคลผู้ซึ่งพอจะชวนได้ให้มาร่วมรักษาศีล นั่งสมาธิ
ด้วยกัน หลังจากกระทำพิธีเททองเสร็จแล้ว ณ ศูนย์-
พัฒนาศาสนา ซึ่งกัมพูชาจัดเป็นกุศลสมัคร์ที่จะมาร่วม
ด้วยหลายคน

๐๔.๐๐ น. ของวันจันทร์ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๒๒
อาสาฬหบูชา ทุกคนกระวีกระวาดตื้นช่นด้วยจิตใจที่
สดชื่นเบิกบานเตรียมอาหาร เพราะในวันประกอบ
พิธีเททองหล่อพระพุทธนิรันตรายนี้ ตามหมายกำหนด

การคราว ๆ มีว่า ๐๗.๓๐ น. พระคุณเจ้า ๙ รูป สวด
 ชัยมงคล โดยมีท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์เป็น
 ประธาน และก็ได้ได้รับความกรุณาจากพระคุณเจ้าคณะ
 บริหารของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมารวม ๐๘.๐๐
 น. ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ ๐๘.๔๙ น. เจ้าพิธีอ่าน
 ประกาศโองการ ๐๘.๐๙ น. กระทำพิธีเททอง ดังนั้น
 ทุกคนจึงดูกระปรีกระเป่า ออกจากบ้านพักที่ลาภุตอน
 ๐๖.๓๐ น. ไปโรงหล่อซึ่งจะกระทำพิธีเททอง ไปถึง
 เห็นราชวัตรฉัตรธงพร้อมเพรียง เต่าเผาหุ่นแบบ รวม
 ๕ ทังเต่าหลอมทองสำหรับที่จะเท คุโชน ควันสีขาวลอย
 กระจาย พระรูปของพ่อขุนผาเมืองซึ่งพวกเราได้ช่วยกัน
 หล่อไว้แล้วนั้นแต่ยังไม่เรียบร้อยดีนัก ประทับเป็น
 ประธาน

รุ่งอรุณของวันนี้ช่างปลอดโปร่ง ท้องฟ้าแจ่มใส
 กระจ่างต่อนริบงานของพระองค์ ทุกสิ่งทุกอย่างช่างดู
 พร้อมเพรียงเกินคาดคิด มีผู้มาร่วมในงานของพระองค์
 มากมาย ซึ่งส่วนมากก็แต่งกายด้วยสีอ่อนจาง หรือบาง
 คนก็ใช้แพรภักดิ์สีขาว ดอกไม้บูชาพระฤกษ์โต๊ะพิธี

ก็เป็นสีขาวล้วน ซึ่งได้รับความเอื้อเฟื้อจาก ดร. วทัญญู
 ณ ถลาง จึงยิ่งทำให้บรรยากาศสดชื่นยิ่งขึ้น ทุกคน
 แจ่มใสที่ได้มาร่วมงานกับพระองค์ ช่วยกันจัดเตรียม
 อาหารสำหรับทำบุญเลี้ยงพระ หรือแล้วแต่ว่าใครจะ
 ช่วยอะไรได้ตามอัธยาศัยก็รีบช่วยกัน ทุกอย่างจึงเป็น
 ไปตามขั้นตอนตามเวลาที่ทรงกำหนด มิได้มีสิ่งใดขลุก
 ขลักหรือขัดข้อง จนเมื่อพระคุณเจ้านั้นอาหารเสร็จจึงลง
 อาจารย์พรกล่าวนำถวายสังฆทานแล้วถวายของ ขณะ
 นั้นความรู้ สึกของข้าพเจ้าเริ่มสั่นสะทอน คล้ายกับถูก
 ครอบลงด้วยพลังคลื่นแล้วรู้สึกเบาสบาย มือที่ยก
 ของถวายพระคล้ายถูกประคอง ความรู้ สึกขณะนั้น
 บอกกับตัวเองว่า มวลเหล่านี้เทพทั้งหลายได้ใช้พลังจาก
 ทุกคนที่มาร่วมในพิธีนี้เป็นสื่อเพื่อร่วมถวายของแด่
 พระสงฆ์ด้วย เพราะเมื่อถวายของโดยที่ทุกคนถ้าใคร
 ไม่ได้ถือของถวายประเคนด้วยตัวเองก็ให้แต่ต้องตัวคน
 ที่ถือ แต่ตัวต่อ ๆ กันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อพระ-
 สงฆ์สวดมนต์ให้พรจบลง เสียง 'สาธุ' จึงก้องกระหึ่ม
 อยู่ในบรรยากาศนั้น

ต่อจากนั้นอาจารย์พรก็ได้เดินมาที่โต๊ะพิธิ เสียงกระซิบแผ่วเบาลอยเป็นคลื่นมากระทบว่า “จงถ่มหม้อง^๕ ขน ๓ ขบ ๆ ละ ๓ รา” เมื่อสิ้นเสียงหม้องชัยอาจารย์พรจึงได้อ่านประกาศโองการใจความในโองการนี้ ได้นำมาอ้างเช่นเดียวกับ เมื่อตอนเริ่มวางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อิสรภาพ ฯ เพียงแต่เปลี่ยนแปลงข้อความในตอนที่ได้กระทำขั้นตอนต่าง ๆ ขององค์พระเจดีย์อิสรภาพ ฯ มาถึงขั้นตอนใดเท่านั้นเอง

ขณะถ่มหม้อง^๕ ขน ๓ รา ของขบแรกนั้น บรรยา-
 กาศรอบข้างเงียบสงบ ความรู้สึกของข้าพเจ้าวูบตึง^๕ ลึกลง ๆ โดยลำดับ ทุกสิ่งทุกอย่างรอบข้างหยุดสนิท เงามองคนสูงเทียมฟ้าภายใต้เครื่องแต่งกายสีอ่อนจางระยิบระยับปรากฏ^๕ ชัดเจน ติดตามด้วยบรรดามวลเหล่าเทพเจ้าและโอปปาติกะมากมายเหลือจะคณานับได้ที่เป็นสมราวาส ล้วนแต่งกายด้วยอาภรณ์สีอ่อนจาง^๕ ทงสน ปรากฏ^๕ ชัดเจนทางด้านทิศเหนือก่อน ข้าพเจ้าลืมตัวไม่ทราบ^๕ ว่าตัวเองกระทำสิ่งใดลงไปบ้าง

พระพุทธรูปนันทราย

๓

เมื่อต้นหมองขนอก ๓ รา ของจบที่สอง ก็ปรากฏ
เป็นรูปพระพุทธรูปนันทรายสีทองอร่ามเลื่อม ลอยเด่น
แห่หอมล้อมด้วยเทพเจ้า ซึ่งล้วนแต่งกายด้วยผ้ากาสา-
พัตรขนทางทิศตะวันออก แสงคล้ายสีทองจากดวงอา-
ทิตย์ส่งประกายต้องสีฟ้าเหลืองอร่ามไปทั่วอาณาบริเวณ
และเมื่อเสียงฆ้องจบที่สามอีก ๓ รา จึงปรากฏมวลเหล่า
เทพเจ้าซึ่งแต่งกายสีขาวดูประหนึ่งเป็นพราหมณ์ มีท่า
เทพพระครูพิฆณเป็นประธาน ขนทางด้านทิศใต้และทิศ
ตะวันตก แสงสีต่างๆ จากมวลเหล่าเทพเจ้าและโอบ-
ปาดิกะทั้งมวลเหล่านั้น ส่องรังสีประกายผสมผสานกันระยิบ
ระยับสวยงามเหลือเกิน จนเกินกว่าที่จะบรรยาย

เมื่ออาจารย์พรอ่านประกาศโองการจบลง ก็กระ
ทำพิธีเททองโดยทุกคนช่วยกันจับด้ายสายสิญจน์ ซึ่ง
โยงมาจากพระคุณเจ้าแล้วไปต่อกับด้ามเททองซึ่งประ-
ธานจับอยู่ขณะนั้นพระคุณเจ้าสวดชยันโต พวกเราทุก
คนที่ร่วมพิธีสวดมนต์สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย สวด
ชัยสิทธิคาถา แล้วร้องเพลงชาติ เพลงสดุดีมหาราชา
และเพลงสรรเสริญพระบารมี เสียงแซ่ซ้องสาธุการว่า

“สาธุ...สาธุ...สาธุ...” สลับกับคำว่า “พุทฺธิ์ สรณิ คจฺฉามิ...” ดังก้องกระหึ่มอยู่ตลอดเวลา นับแต่อาจารย์พรเริ่มอ่านประกาศโองการจนเททองเสร็จ

พระองค์รับสั่งว่า “ส่วนสำคัญของค้พระเจดีย์อิสรภาพฯ สำเร็จไปแล้วอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้นความเป็นไปทุกอย่างจะต้องเป็นไปตามขั้นตอน ความสมัครสมานสามัคคีพร้อมเพรียงจะต้องมาจน จงให้ช่างจำลองสิ่งทีเพ่งเกิดขึ้น ณ บัดนั้นนอก จำนวน ๕๐๐ แล้วแบ่งส่งม้งมงคลที่ได้มานั้น บรรจุไว้เพื่อเป็นสื่อคุ้มครองจากเทพเจ้าทงมวลสำหรับพบุชชาส่งแทนไป

ความรู้สึกของข้าพเจ้าบรรยายไม่ถูกเลยว่ารูสึกเช่นไร มีทั้งปีติ โสมนัส อิมเอบและตื่นตื่นแปลกใจ ข้าพเจ้าจำได้แน่ชัดว่า มวลเหล่าเทพเจ้าที่มาร่วมพิธีชุมนุมเพื่อบรรพธาบถึงการทำงานในครั้งนั้น ข้าพเจ้าเคยได้รับรู้และรับสัมผัสของท่านมาแล้วจากการไปนำสิ่งม้งมงคลตามที่ต่าง ๆ ท่วทุกหนทุกแห่ง พอฤาษีอธิบายให้ข้าพเจ้าฟังว่า ปีติโสมนัสกำลังบังเกิดขึ้นแต่พระองค์และมวลเหล่าเทพเจ้าโอบปาดิเกทงหลาย ทงนเพราะงานของ

พระองค์เป็นไปตามขั้นตอนทุกประการ การที่พวกเราเดินทาง
 ทางตะวันออกไปจนทั่ว เพื่อนำสิ่งมงคลมาเตรียมไว้
 บรรจุนองค้พระเจดีย์อสรภาพฯ และการเดินทางของ
 พวกเราเสร็จสิ้นลงแล้ว จึงได้มากระทำพิธีเททองหล่อ
 พระพุทธรูปนันทรายนั้น เป็นสื่อให้มวลเหล่าเทพเจ้าและ
 โอบปาดิเกทงหมดทได้เคยรับทราบถึงการกระทำของพวก
 เรา จึงได้มาร่วมพิธีอันเป็นมหามงคล นอกจากนี่ยังมี
 เทพเจ้าอันมากมาย ที่เกิดปติโสมนัสเช่นกันเมื่อได้
 เห็นว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดได้บังเกิดขึ้นแล้วในแผนดิน
 ในวันอาสาฬหบูชาซึ่งในวันทมิฬสังขรัตนะบังเกิดขึ้นเมื่อ
 อดตสองพันห้าร้อยกว่าปีมานา

เมื่อเสร็จจากการเททองแล้ว ก็ร่วมกันรับประทาน
 ทานอาหาร และแยกย้ายกันกลับตามอริยาศัย แม้พระ
 องค์และเทพเจ้าต่าง ๆ จะเสด็จกลับไปแล้วก็ตาม แต่
 บรรยากาศทั่วไปก็ยังคงแผ่ซ่านปกคลุมไปด้วยความชื่น
 ชม ข้าพเจ้าสังเกตเห็นว่า ทุกคนที่มาร่วมพิธีต่างก็ได้
 รับความปิติปราโมทย์สบายใจด้วยกันทุกคน แล้วหลัง
 จากนั้น อาจารย์พรข้าพเจ้าและบุคคลซึ่งจะไปรักษาศีล

นั่งสมาธิภาวนา ณ ที่พระเจดีย์อสรภาพฯ ศูนย์พัฒนา
ศาสนาฯ ได้เตรียมตัวเดินทาง

กิจวัตรในระหว่างที่ไปพักเพื่อปฏิบัติตัวอย่างเคร่ง
ครัด ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาฯ นั้น เริ่มแต่เช้าตรู่ ให้ทุก
คนเดินอย่างมีสติจากแคมป์ที่พักไปรับรุ่งอรุณที่เนินพระ
เจดีย์อสรภาพฯ อาจารย์พรจะนำสวดมนต์ทำวัตรเช้าที่
ลานหน้าพระเจดีย์นั้น เพื่อให้ทุกคนได้รับพลังทิพย์จาก
องค์พระเจดีย์สำหรับเสริมกำลังสมาธิ แล้วเดินอย่างมี
สติกลับมาแคมป์ที่พัก อาจารย์พรจะนำให้นั่งสมาธิแล้ว
อธิบายธรรม จน ๘ นาฬิกา จึงร่วมรับประทานอาหาร
มังสะวิรัต

๐๙.๓๐—๑๑.๓๐ น. มาประชุมร่วมกันฟังอาจารย์
พรบรรยายธรรม นำนั่งสมาธิอีก หลังจากรับประทาน
อาหารตอน ๑๒ นาฬิกาแล้ว ทุกคนพักผ่อนตามอัธยาศัย

๑๕.๐๐—๑๗.๐๐ น. ประชุมร่วมฟังอาจารย์พร
บรรยายธรรม นำนั่งสมาธิ

๑๘.๐๐—๑๙.๐๐ น. อาจารย์พร นำสวดมนต์ทำ
วัตรเย็นที่ลานพระเจดีย์อสรภาพฯ แล้วแผ่เมตตาแด่มวล

เหล่าเทพเจ้าโอบปาดิกะทั้งหลาย รวมทั้งสรรพสัตว์
 ในวิภูฏสงสารจากอานิสงส์ที่ประพฤติปฏิบัติตัวมาทั้งวัน
 ขณะนเองพลังแห่งความเมตตาจะแผ่กระจาย สะท้อน
 ย้อนรับระหว่างบุคคลเราผู้มีกายหยาบ และมวลเหล่า
 เทพเจ้าผู้มีกายทิพย์ และมีทิพยอำนาจ ทำให้บรรยา-
 กาศทั่วไปเต็มไปด้วยความสงบเยือกเย็น ทุกคนจะรับรู้
 สึกถึงการสัมพันธ์นั้นได้ด้วยตัวเอง

๑๙.๓๐—๒๑.๐๐ น. มาประชุมร่วมกัน ณ ที่หอ
 ประชุมศูนย์พัฒนาศาสนาพร้อมกับพระคุณเจ้าที่ท่านประ-
 จำอยู่ทุกศูนย์ฯ ฟังอาจารย์พรบรรยายธรรม และนำนั่ง
 สมาธิอีก

เป็นการปฏิบัติสมาธิภาวนาและอยู่กับธรรมเกือบ
 ตลอดเวลา จิตใจไม่ค่อยได้มีโอกาสได้ฟุ้งซ่านไปที่อื่น
 อาจารย์พรได้พยายามอธิบาย บรรยายให้ทุกคนได้เกิด
 ความรู้สึกซาบซึ้งและเข้าถึง คำว่า “พุทฺธํ สรณํ กุญฺญามิ
 ธมฺมํ สรณํ กุญฺญามิ. สงฺฆํ สรณํ กุญฺญามิ.” คำเหล่านี้
 ช่างเป็นคำที่ฟังดูไพเราะ ศักดิ์สิทธิ์ และจำเป็นสำหรับ
 ทุกคนอย่างเหลือเกิน พระองค์ได้เสด็จมารับฟัง และ

รับสั่งว่า “อันสิ่งของพลั้งแห่งเมตตากรุณาและความ
สงบแยกเย็นเช่นนี้จะต้องให้เผ่าไฟศาลออกไป เพื่อยัง
จิตใจของมวลมนุษยชาติให้เกิดสันติสุขโดยทั่วไป และ
ขอให้จงปฏิบัติอย่างเดียวกันนอก ๗ ทวารাত্রี ก่อนถึง
กำหนดวันออกปฐมพรรษา”

รู้สึกว่าคุณคนทีติดตามไปเพื่อปฏิบัติธรรมคราวนี้
ต่างก็ได้รับความซาบซึ้ง และสมาธิดีขึ้นตามกำลังพิน
บารมีของแต่ละคน และไม่เกิดการเบียดเบียนในอันที่
จะบังคับจิตใจของตัวเองให้สงบให้เป็นสมาธิ พร้อมทั้ง
ทุกคนก็ตั้งใจไว้ว่า ก่อนออกพรรษาจะติดตามมาปฏิบัติ
กันอีก

หลังจากเสร็จจากการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด๗ วันแล้ว
อาจารย์พรก็พอปลีกเวลาไปติดตามช่างให้มาปุกระเบียง
ตบแต่งภายในตัวองค์พระเจดีย์อัสราภฯ ที่จะบรรจุสิ่ง
มีมงคล เพราะตั้งแต่ไปติดต่อกันไว้แต่เดือนมิถุนายน
๒๕๒๒ จนปานนี้ก็ยังไม่ได้ลงมือกระทำต่อ หนึ่งก็
เพราะว่า คุณจรี ลิมศิลา ซึ่งเป็นบุคคลที่มีจิตศรัทธา
ช่วยเหลือในงานของพระองค์มาตลอดระยะเวลา ตั้งแต่

เริ่มต้นก่อสร้างพระเจดีย์นั้น มีอันต้องสูญเสียบุตรชาย
 สดุดีที่รัก ซึ่งกำลังเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงทำงานแทนได้ทุก
 อย่างไม่อย่างกระทันหัน ทำให้จิตใจเศร้าหมองไปมาก
 และทำให้มีธุระกิจติดพันหลายอย่างยังไม่อาจที่จะส่งช่าง
 มาได้ทันที่ จึงทำให้งานก่อสร้างพระเจดีย์อสรภาพ
 ต้องหยุดชงักไป ดังนั้นเมื่อเสร็จจากการปฏิบัติที่ศูนย์
 พัฒนาจึงได้ไปเยี่ยมเยียนคุณจตุรที่พิษณุโลก และคุณ
 จตุรรับปากว่าจะรีบส่งช่างมาให้ จึงหวังไว้ว่าอีกไม่นาน
 หนักงานก่อสร้างพระเจดีย์อสรภาพฯ ซึ่งหยุดชงักไปช
 ระยะเวลาหนึ่งก็จะเริ่มต้นขึ้นอีก และก็คงอีกไม่นาน
 เช่นกันก็จะสำเร็จลง เพราะงานส่วนใหญ่ได้สำเร็จไป
 แล้วถึง ๘๐ เปอร์เซ็นต์

สำหรับพวกเราในช่วงหลังจากการปฏิบัติแล้ว
 ทุกเสาร์—อาทิตย์ก็ได้เร่งระดมปลุกต้นสนรวมทนต์ไม้
 อื่นให้ได้เสร็จทันฤดูฝน การปลุกต้นสนอาจจะเข้าไป
 บางทนต์เพราะพวกเราไม่มีเวลาเฉพาะวันเสาร์—อา
 ทิตย์เท่านั้น ขณะนี้ต้นสนบนเนินป่ามาฆบูชาได้ปลุก
 เสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แม้ว่าจะยังหาเจ้าภาพมาบวช

สนได้ยังไม่ครบก็ตาม แต่ก็ได้ตั้งความหวังไว้ว่า คงจะมีผู้มีจิตศรัทธาร่วมงานของพระองค์ทะยอยมาเป็นเจ้าภาพสนับสนุนไปจนกว่าจะครบทุกต้นทั่วทั้งเนิน ต้นสนที่พวกเราได้ร่วมกันปลูกตั้งแต่วันสงกรานต์ที่ผ่านมา ขณะนี้กำลังแตกใบอ่อนเป็นพุ่มเล็ก ๆ เขียวชะอุ่มสวยงามการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่ค่อย ๆ เจริญขึ้น ๆ โดยลำดับ เช่นนี้ เป็นสิ่งซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความเจริญงอกงามของจิตใจของผู้เป็นเจ้าของ ถึงแม้ว่าขณะนี้พวกเราจะยังไม่ได้อัตรารายชอตามต้นไม้ก็ตาม พวกเราได้เดินดูเดินสำรวจเพื่อจะดูว่ามีต้นไหนบ้างที่ไม่ติดไม่งามเท่าที่ควรก็จะเปลี่ยนและหาทางบำรุง ขณะที่เดินขึ้นเดินลงตามเนินป่ามาชมบุขานนั้นมักจะมิลมพัดโชยอ่อน ๆ อยู่ตลอดเวลา ทุกคนเมื่อได้รับสัมผัสกับบรรยากาศเช่นนี้จะเกิดความรู้สึกสดชื่นปลอดโปร่งสบาย โดยเฉพาะในเวลายามเย็น ดวงอาทิตย์เริ่มคล้อยต่ำลงลับเหลี่ยมทิวเขาไป คงสดใสแต่แสงสีทองขนทาบทาท้องฟ้าสีเทาให้กลายเป็นสีชมพูเสด ในยามที่มีบรรยากาศเช่นนี้ข้าพเจ้ามักจะนั่งลงบนพื้นหญ้าระหว่างต้นสนเล็ก ๆ สำ-

รวมจิตให้เป็นสมาธิ ในขณะที่นั้นจะได้เห็นและได้ยินเสียงจากมวลเหล่าเทพยดาเทพธิดาที่อยู่ในภูมิสวรรค์ซึ่งซ้อนอยู่กับโลกมนุษย์ส่วนนี้ จะพากันรื่นเริงชื่นชมอยู่กับต้นไม้ในโลกทิพย์บนเนินป่ามาฆบูชาของพระองค์พร้อมทั้งจะกล่าววาจาเป็นมงคลว่า

“ความสุขความเจริญอกงาม จะบังเกิดขึ้นแต่เหล่าเจ้าของต้นไม้บนเนินป่ามาฆบูชาของพระองค์แห่งนี้ และบ้านจะสวยงามเป็นทชนชม เคียงคู่และเสริมสร้างพระเจดขอสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ศูนย์รวมวิญญานบรรพไทยในอดีต” และบางครั้งก็จะได้ยินเสียง พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ก้องกังวาลกระหึ่มแทรกเคล้าอยู่ในบรรยากาสนน

พชรวมคณคักคศทจากทวทุกหนแห่ง
เพื่อแบ่งบรรจุภายในองค์พระพุทธรูปนันทราย
รุ่นสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

นับจากวันทำพิธีหล่อพระพุทธรูปนันทราย รุ่น
 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชองค์ใหญ่ ๔ องค์ ซึ่งจะนำมา
 ตั้งประจำซุ้มทอง ๔ ทิศ บนพระเจดีย์อสรภาพฯ เมื่อ
 วันอาสาฬหบูชา ปี ๒๕๒๒ ซึ่งตรงกับวันจันทร์ที่ ๙
 กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ และในวันนั้นพระ
 องค์รับสั่งว่า “ส่วนสำคัญขององค์พระเจดีย์อสรภาพฯ
 สำเร็จไปแล้วอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้นความเป็นไปทุกอย่างจะ
 ต้องเป็นไปตามขั้นตอน ความสมัครสมานสามัคคีพร้อม
 เพรียงจะต้องมีขึ้น จึงให้ช่างจำลองสิ่งทงเพงเกิดขึ้น ณ
 บัดนั้นนี้ อีกจำนวน ๕๐๐ แล้วแบ่งส่งมวงคทได้มานัน
 บรรจุไว้เพื่อเป็นสังคุมครองจากเทพเจ้าทงมวลสำหรับผู้
 บุษาส่งแทนนไป”

อาจารย์พรจึงได้สั่งให้ช่างเร่งลงมือตามรับสั่งทันที และในระหว่างนี้ก็มีผู้มัจฉศรัทธาส่งของพระพุทธรูปนันทรายมาเรื่อยๆ พร้อมกับนั้นก็คอยสอบถามมาอยู่ตลอดเวลาว่า เมื่อใดจึงจะกระทำพิธีปลุกเสกและจะมารับพระพุทธรูปนันทรายไปบูชาได้ ข้าพเจ้าเองก็ได้แต่ร้อนใจและไม่สบายใจ เพราะส่วนมากที่ส่งของพระมานั้น ได้ให้เงินมัดจำบางส่วนไว้แล้ว และบางคนก็ให้มาจนครบถ้วน ข้าพเจ้าคอยถามพ่อฤาษีอยู่เสมอว่า “พระองค์จะรับสั่งให้กระทำพิธีปลุกเสกพระพุทธรูปนันทรายเมื่อใด และพิธีนี้จะต้องจัดเตรียมอะไร อย่างไรบ้าง เพราะคนที่จองพระไว้แล้วนั้นต่างก็อยากจะมาร่วมในพิธีปลุกเสกพระด้วย” พ่อฤาษีก็ไม่อาจจะให้ความกระจ่างได้ เพียงแต่บอกว่า “อย่าร้อนใจไปเลย จงรอคอยพระองค์ ในระหว่างนี้จงทำงานเฉพาะหน้าที่มีให้เรียบร้อย ความกังวลจะเป็นสิ่งบั่นทอนงานที่ทำอยู่ และงานที่จะต้องทำต่อไปในวันข้างหน้าให้ได้ผลน้อยกว่าที่ควรจะเป็น” ข้าพเจ้าจึงได้แต่รอคอยและไม่อาจที่

จะให้คำตอบแก่ใคร ๆ ได้ว่า พิธีปลุกเสกพระพุทธนิ-
รันตราย ๆ จะเริ่มได้เมื่อใด

ในระหว่างพระราชอาจารย์พรกัเร่งทำถนนภายใน
ศูนย์พัฒนาศาสนา จากนั้นคณะเราเดินทางไปนำดิน
ศักดิ์สิทธิ์จากสังฆเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่ง จากประเทศ
อินเดียตามรับสั่งของพระองค์ จนกลับจากประเทศอิน-
เดียแล้วพระองค์ก็ยังไม่รับสั่งว่าจะให้เราจัดกระทำ
พิธีปลุกเสกพระได้เมื่อใด ดังนั้นอาจารย์พรจึงได้ไปติด
ต่อกับคุณจूरี่ ลิมศิลา เพื่อให้จัดหาช่างส่งมาเริ่มงาน
การก่อสร้างพระเจดีย์อสิรภาพ ฯ ที่ยังคงทำค้างไว้ใน
ระหว่างที่คณะเราเดินทางไปประเทศอินเดีย แต่จนบัดนี้
คุณจूरี่ก็ยังหาช่างส่งมาให้ไม่ได้ เพราะงานที่ยังค้างอยู่
นั้นเป็นงานขนละเอียดจะต้องใช้ช่างฝีมือ ซึ่งก็หายากพอ
สมควร พวกเราก็ได้แต่รอคอยว่าเมื่อใดคุณจूरี่จะหาช่าง
มาให้ได้ เพื่ออยากจะเร่งงานการก่อสร้างพระเจดีย์-
อสิรภาพ ฯ ให้เสร็จสิ้นลง ในระหว่างที่กำลังรอช่างอยู่
นั้นพระองค์ก็เสด็จมารับสั่งให้ปูพรมพระเจดีย์ ส่วนที่สูง
ขึ้นมาจากระดับพินดิน ๒ เมตรนั้น งานปูพรมพระเจดีย์

นี่เป็นสิ่งที่คุณเราพอจะช่วยกันทำเองได้ อาจารย์พร
จึงได้ปรึกษากับผู้ใกล้ชิดหลายคน ซึ่งต่างก็เป็นบุคคลที่
มีความรู้ความสามารถในระดับปริญญาชนว่า ควรจะป
พินพระเจดีย์ไปในรูปลักษณะใด ต่างคนต่างก็ให้ความ
เห็น โดยพระองค์ได้เสด็จมาแนะนำว่า “จงปฏิวัติให้
มองเห็นเป็นรูปลักษณะว่า พระเจดีย์อสิรภาพฯ บังเกิด
ขึ้นมาจากเกษร โดยมีกลีบดอกบัวบานรองรับ” ข้าพเจ้า
ได้บอกอาจารย์พรและทุกคนที่จะร่วมช่วยกัน พวกเรา
จึงได้พยายามเรียงอิฐเพื่อจะให้ได้อย่างที่พระองค์รับ
สั่ง แต่ไม่ใช่ของที่ทำได้ง่าย ๆ เลย เพราะเมื่อทำลง
ไปแล้วก็ไม่อาจที่จะหาจุดลงตัวได้ จนเวลาล่วงมาเดือน
เศษ คือตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๒๓ ถึงต้นเดือน
กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ (ซึ่งอันที่จริงพวกเราจะมีเวลาได้
คิดและลงมือทำด้วย ก็เฉพาะวันเสาร์กับวันอาทิตย์เท่า
นั้น เพราะวันธรรมดาต่างคนต่างก็มีภาระที่จะต้องทำ
งานกันที่กรุงเทพฯ เพราะทุกคนต่างก็ทำงานประจำกัน
อยู่ จะมาช่วยกันทำงานที่พระเจดีย์อสิรภาพฯ ได้ก็
เฉพาะวันเสาร์—วันอาทิตย์เท่านั้น ดังนั้นสำหรับวัน

ธรรมดาก็ได้แต่วางแผนเพื่อจะนำมาทำ) พระองค์รับสั่งว่า “ให้เรียงกลีบดอกบัวเป็นรูปสามเหลี่ยม เห็นไหมว่าฐานพระเจดีย์อสิรภาพฯ มีสถานเป็นรูปสี่เหลี่ยม จึงให้แต่ละด้านมีกลีบบัวสามกลีบ เมื่อรวมทั้งหมดสถานจะเป็นดอกบัว ๑๒ กลีบ เท่ากับจำนวนแก้วข้อปฏิจิ-สมุปบาทหรือปัจจัยการ ซึ่งเบญจกฏแห่งสากลจักรวาล จึงทำให้ทำได้ตามนี้”

โดยปกติข้าพเจ้าไม่ได้เอ่ยอ้างถึงพระองค์บ่อยนัก เพราะเกรงว่าอาจจะมึนบางคนคิดว่าอะไร ๆ ก็อ้างแต่พระองค์อยู่ร่ำไป จึงได้บอกกับทุกคนแต่เพียงว่า ให้พยายามเรียงอิฐเป็นรูปสามเหลี่ยม เพราะพระองค์ต้องการให้เรียงอิฐเป็นรูปดอกบัวบาน มีพระเจดีย์อสิรภาพฯ อยู่ตรงกลาง ในการปูอิฐบนพื้นพระเจดีย์อสิรภาพฯ นี้ มีหลายคนช่วยกันอย่างแข็งขัน แต่สำหรับ คุณสอาด แก้วเกษ คุณโชคชัย ชันวัฒนา คุณสมบุญ เนาว์รุ่งโรจน์ ช่วยเป็นผู้รับผิดชอบ รับภาระ และคิดวางแผนต่าง ๆ เพื่อให้งานปูพื้นพระเจดีย์อสิรภาพฯ เป็นไปตามแนวที่พระองค์ทรงวางไว้ และได้เสียสละเวลามา

ช่วยแทบจะทุกวันเสาร์—วันอาทิตย์ แต่จนแล้วจนรอด พวกเราทั้งหมดที่ช่วยกันก็ไม่อาจจะเรียงอิฐให้ลงตัวได้ ทั้งๆ ที่ทำเป็นรูปดอกบัวบานได้แล้วก็ตาม จนอาจารย์พรบอกว่า ให้พวกเราคิดเองตามลำพังก็แล้วกัน อาจารย์จะได้มีเวลาไปควบคุมงานด้านอื่นบ้าง ข้าพเจ้าเองคิดอยู่แต่ตามลำพังว่า งานก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพฯ คือ สัญลักษณ์ของบ้านเมือง จะเป็นไปได้หรือไม่หนะว่า ในเมื่อพวกเราหาจุดลงตัวยังไม่ได้แล้ว ความเป็นไปต่าง ๆ ก็คงจะหาจุดลงตัวเรียบร้อยไม่ได้เช่นเดียวกัน จนเช้าวันอาทิตย์ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ พวกเรา ก็ไปที่พระเจดีย์อิสรภาพฯ ตามปกติ พยายามที่จะช่วยเรียงอิฐให้ลงตัวให้ได้ และคิดว่าจะต้องเรียงไปตามรูปดอกบัวที่คิดไว้ในแหละ ทั้ง ๆ ที่จะต้องตัดครึ่งก้อนอิฐก็ยอมแล้ว เพราะไม่มีทางที่จะเรียงได้โดยไม่ต้องตัดครึ่งก้อนอิฐและพูดกันว่า ประเดี๋ยวเมื่อรับประทานอาหารเช้าแล้วจะมาทำตามทีคิดกันไว้ ขณะนั้นเป็นเวลา ๑๑.๓๙ น. พระองค์ได้เสด็จมา รับสั่งกับข้าพเจ้าว่า “ให้เวลาคิดกันไว้มานานพอแล้ว จงปูอิฐให้ได้โดยไม่

ต้องตดกรังแผ่นอิฐ จึงทำให้ได้ในวันนี้ ถ้าทำไม่ได้จึงจะบอกวิธีให้ ซึ่งจะเป็นสัญลักษณ์บอกให้รู้ถึงความเป็นไปอันทุกคนไม่พึงประสงค์” ข้าพเจ้าไม่ได้พูดให้พวกที่ช่วยปฏิรู้อยู่ในฟังทั้งหมด ได้บอกแต่เพียงว่า “พวกเราจึงพยายามช่วยกันคิดให้ดี ถ้าคิดไม่ออกพระองค์จึงจะมาบอกวิธีให้ ซึ่งแสดงว่าพวกเราไม่มีความสามารถแล้ว” มองดูสีหน้าของแต่ละคนบ่งบอกถึงความเคร่งเครียดและหนักใจเป็นอย่างยิ่ง สำหรับความรู้สึกรองข้าพเจ้าเองมีแต่ความรุ่มร้อน วิตกกังวลหวั่นเกรง เสียววาบในจิตใจ คาดคิดไม่ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น มีความรู้สึกคล้ายกำลังจะเข้าสอบสัมภาษณ์แข่งขัน

ขณะที่กำลังนั่งรับประทานอาหารกลางวันอยู่นั้น ก็ได้เล่าให้อาจารย์พรฟังถึงว่าพระองค์เสด็จมาและรับสั่งว่าอย่างไร อาจารย์พรถามว่า “แล้วพระองค์รับสั่งบอกถึงวิธีหรือยัง” ข้าพเจ้าบอกว่า “ยังเลย พระองค์ยังไม่รับสั่งสิ่งใด คงจะดูความสามารถของพวกเราจนถึงวินาทีสุดท้ายกระมัง แต่จะอย่างไรก็ตามพอรับประทานอาหารกลางวันเสร็จ พวกเราจะรีบไปทำต่อ เพราะถึงอย่างไร

ก็ต้องพยายามทำให้ได้ในวันนี้ ภายในบ่ายสามโมง เพราะพวกเราจะต้องเดินทางกลับกรุงเทพฯ ตอนสี่โมงเย็น ถ้าเพื่อทำไม่ได้จริง ๆ พระองค์ก็คงต้องเสด็จมาบอกวิธีให้” ทั้ง ๆ ที่บอกอาจารย์พรไปอย่างแข็งขันเช่นนั้น แต่ความรู้สึกของข้าพเจ้าช่างไม่สงบและไม่สบายใจเอาเสียเลย มีแต่ความรู้สึกแคว้งคว้างวาบหวิวล้ายจะตกจากที่สูงอยู่ร่ำไป จึงได้หันไปพูดกับคุณสอาด คุณโชคชัย และคุณสมบุญว่า “พวกคุณรีบไปคิดทำให้ได้นะ รีบไปก่อน ประเดี๋ยวจะตามไปช่วยคิด” เมื่อบอกทั้งสามคนนั้นแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้หันไปพูดกับคุณผ่องผิวว่า ให้เตรียมตัวเรื่องการเดินทางกลับกรุงเทพฯ ให้พร้อม แล้วจะได้รีบไปช่วยทางด้านปฏิรูปพระเจดีย์ พร้อมกันนั้นก็ได้บอกกับอาจารย์พรด้วยว่า “อาจารย์อย่าเพิ่งไปทำอย่างอื่นเลยไปช่วยกันทางด้านพระเจดีย์ก่อนเถอะ”

ขณะที่อาจารย์พร คุณผ่องผิว คุณเย็นใจ คุณสุภาณี และข้าพเจ้ากำลังเตรียมตัวเรียกคนช่วยขับรถจะไปที่พระเจดีย์กันนั้น คุณสอาด คุณโชคชัย คุณสมบุญ และคุณบพผา วรรณรักษ์ ซึ่งไปช่วยกันปฏิรูปพระเจดีย์อยู่ก่อน ก็กลับมาสีหน้าบ่งบอกความปิติอมเอิบ ยิ้มแย้มแจ่มใส

ความรู้สึกของข้าพเจ้าเต็มตนขึ้นมาด้วยความหวังว่า ทุก
 อย่างคงจะเรียบร้อยกรรมจึงดูทุกคนแจ่มใส เสียงคุณ
 สมบุญเอ่ยขึ้นก่อนโดยไม่ทันได้ถาม สำเร็จแล้ว ก็ดิ้น
 ไปได้ลงตัว ข้าพเจ้าจึงถามขึ้นว่า “ทำอะไรละ ใครเป็น
 คนคิดออกได้ก่อน” ฟังคำตอบของคุณสมบุญแล้ว ทำ
 ให้ทุกคนหัวเราะขึ้นพร้อมกันเป็นที่สนุกสนาน เพราะ
 คุณสมบุญตอบว่า “เห็นได้ชัดว่าเทพประทานอย่างแท้
 จริง พระองค์ท่านออกส่าห์แนะนำทางให้แล้วว่า ให้ปุ
 กลีบบัวเป็นรูปสามเหลี่ยม ทุกคนก็ยังคงคิดไม่ได้อีก มัว
 แต่นึกว่าเป็นสามเหลี่ยมเฉพะตรงดอกบัว แต่แท้ที่จริง
 แล้วต้องปุเป็นรูปสามเหลี่ยมทั้งหมด แล้วเอารูปสาม
 เหลี่ยมมาชนกัน ทุกสิ่งทุกอย่างที่พระองค์รับสั่งจะต้อง
 เป็นสามเสมอ ซึ่งหมายถึงพระพุทธ พระธรรม พระ
 สงฆ์ หรือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แม้แต่การ
 ปลุกต้นสนบนเนินป่ามาฆบูชา ก็ยังต้องปลุกเป็นกลุ่ม
 กลุ่มละ ๓ ต้น และปลุกเป็นรูปสามเหลี่ยม พอผมคิด
 ออกก็หันไปทางคุณโชคชัย ซึ่งกำลังทดลองเรียงอิฐอยู่
 คุณโชคชัยก็บอกว่า คิดได้แล้ว ลงตัวพอดี ต้องปุอิฐ

เป็นรูปสามเหลี่ยมมาชนกัน แล้วพวกผมก็ช่วยกันป้อน
 อย่างที่คิดได้” คุณสอาดกับคุณโชคชัยจึงเสริมข
 อย่างภาคภูมิใจว่า “ประเดี๋ยวเวลาตอนจะกลับกรุงเทพ
 แวะไปกราบพระเจดีย์แล้วไปดูผลงานของพวกผมซิว่าถูก
 ต้องไหม ใช้ได้ไหม คราวนี้ไม่ยากแล้ว ถึงวันนี้จะ
 ยังป้อนไม่เสร็จ แต่ทุกวันเสาร์—อาทิตย์ต่อ ๆ ไปก็พยายาม
 มาช่วยกันค่อย ๆ ป้อนไปเรื่อย ๆ ก็คงจะสำเร็จได้โดย
 ไม่นานนัก ถ้ามีอิฐรอพร้อมอยู่แล้วละก็” ทุกคนจึง
 รู้สึกสบายใจและเบาใจ ปลอดภัย ความหนักอึ้งค่อย
 คลายไป ข้าพเจ้าจึงพูดเปรย ๆ ขึ้นว่า คอยสังเกตนะ
 พวกเรากลับไปกรุงเทพ ๆ คราวนี้ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง
 อะไรสักอย่างหนึ่งในทางที่ตข คุณสอาดได้พูด
 สอดขึ้นมาว่า “ถ้าไม่มีข่าวอะไรก็แล้วไปทำเฉย ๆ เสีย
 แต่ถามก็ถือว่าเป็นเรื่องบังเอิญก็แล้วกัน” แล้วพวกเรา
 ก็เดินทางกลับกรุงเทพ ๆ ในเย็นวันอาทิตย์ที่ ๑๑
 กุมภาพันธ์นั้น โดยยังไม่มีอะไร

พอดีนวันจันทร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ รัฐ
 บาลโดยมีพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายก

รัฐมนตรีก็ประกาศปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรี
พอตอนกลางวัน วันอังคารที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓
คุณสอาดได้มาที่สำนักฉันคิดว่าทางวิญญานได้พูดกับข้าพ-
เจ้าว่า “มีข่าวแล้วนะ” ข้าพเจ้าไม่ได้พูดอะไรมากนัก
เพียงแต่นึกในใจว่า ถึงจะมีข่าวแต่อะไร ๆ ก็คงยังไม่ดี
เท่าที่ควรนักดอก เพราะพวกเรายังปู้ฐฐไม่เสวีฐฐ เพียง
แต่คิดได้ลงตัวเท่านั้นเอง ยังไม่ทราบว่าจะมีอะไรต้อง
เปลี่ยนแปลงวิธีปู้ฐฐอีกหรือเปล่า เพราะรู้สึกว่าการ
แค่ปู้ฐฐเท่านั้นยังต้องใช้เทคนิคมากมาย และไม่ใช่ว่า
ทำงานง่าย ๆ อย่างที่คิดไว้แต่แรกเลย จึงคิดว่าไม่ใช่จะปู้ฐฐ
ให้สำเร็จได้โดยง่ายนัก แม้พวกเราจะไม่ค่อยห่วงเรื่อง
การหาอิฐไว้ให้พร้อมก็ตาม เพราะมีคุณสุนันท์ เลื่อม
รัศมี และคุณทวี ลีลาเวชบุตร บริจาคค่าอิฐไว้รวมทั้ง
มีผู้มัจฉศรัทธาคนอื่น ๆ สมทบมาเรื่อย ๆ คนละ ๕ แผ่น
๑๐ แผ่นบ้างแล้วก็ตาม

ในคืนวันอังคารที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ นั้น
เองพระองค์ได้เสด็จมารับสั่งว่า “จงกระทำพิธีรวมดิน
ศักดิ์สิทธิ์จากทุกหนทุกแห่ง สำหรับแบ่งใส่ผอบ

เงินใบเล็ก บรรจุภายในองค์พระพุทธรูปรัตนตราย ๗ แต่ละ
 องค์ ในวันขึ้นเก้าค่ำเดือนสามจนถึงวันมาฆบูชา ขึ้น ๑๕
 ค่ำเดือน ๓ ในระหว่างนี้จงทำตัวให้สะอาด รับประทานอาหาร
 อารมณ์ รักษาศีล เรียบพระธรรมคำสั่งสอนของ
 พระพุทธองค์ นั่งสมาธิ สร้างพลังแห่งความใสสว่าง ขับ
 ไล่พลังแห่งความมืดมัว ทักถ่วงแผ่กระจายปกคลุมดำทะ-
 มึนอยู่ในขณะนั้นให้สลายไป” ข้าพเจ้าได้บอกให้อาจารย์
 พรทราบ และได้บอกให้คุณผ่องพิ้วทำจดหมายแจ้งให้
 แก่ผู้ทสัจจงพระพุทธรูปรัตนตรายทราบ เพื่อว่าใครจะมา
 ร่วมในพิธีนี้ได้บ้าง ซึ่งก็มีหลายคนเมื่อทราบแล้วก็ได้
 แจ้งความจำนงค์มา เพื่อจะเดินทางมาร่วมพิธี ณ พระ
 เจดีย์อิสรภาพ ๗ ศูนย์พัฒนาศาสนา

วันศุกร์ที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ ข้าพเจ้าได้
 เดินทางจากกรุงเทพ ฯ โดยมีคุณเย็นใจ แก้วเกษ คุณ
 วัลยา เสาวภาพ คุณเชาวน เลื่อมรศมี ถึงพระเจดีย์
 อิสรภาพ ๗ ศูนย์พัฒนาศาสนาในตอนเย็น ซึ่งมีอาจารย์
 พร และคุณสุภาณี หงษ์เงิน รออยู่ก่อนแล้ว อาจารย์
 พรได้ถามข้าพเจ้าว่า ฟรุ้งนค้อวันขึ้นเก้าค่ำเดือนสาม

ตรงกับวันเสาร์ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ จะเป็นวัน
เริ่มต้นกระทำพิธีแล้ว พระองค์รับสั่งหรือยังว่าพวกเรา
จะต้องเตรียมอะไร อย่างไรบ้าง และดินศักดิ์สิทธิ์ที่จะ
แบ่งใส่ในผอบเงินใบเล็กนั้นจะต้องทำอะไรจึงจะใส่ได้
ครบทุกแห่ง เพราะผอบใบเล็กชนิดเดียว ข้าพเจ้าเองก็
คิดอยู่เหมือนกันว่า พวกเราควรจะได้เตรียมอะไร ๆ ไว้
ให้พร้อมก่อน เพราะพอถึงวันรุ่งขึ้นอาจจะเตรียมไม่ทัน
และผู้ที่มาร่วมพิธีก็คงจะมีมาก จึงได้ตอบอาจารย์พร
ไปแต่เพียงว่า ข้าพเจ้าเองก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าจะต้อง
ทำอะไร จะเตรียมอะไรได้ก็ทำไม่ถูกแต่ก็เบาใจและ
สบายใจอยู่ตลอดเวลาว่า ทุกสิ่งทุกอย่างจะไม่มีอะไรยุ่ง
ยาก ความอบอุ่นความปลอดภัยและความสำเร็จจะต้อง
มีอยู่ไม่เสื่อมสลาย ภายใต้พระบารมีของพระองค์

ขณะนั้นมืดมากแล้วเวลาราวทุ่มเศษ ในเมื่อไม่
ต้องเตรียมสิ่งใด เพียงแต่รอเวลาให้ถึงวันรุ่งขึ้น อา-
จารย์พร พระมหาบรรจบ คุณจารี พระวชิร ธรรมสโร
จึงได้สนทนาธรรมกันตามปกติ โดยมีพวกเรานั่งร่วมฟัง
อยู่ด้วย จนเวลาเกือบจะยี่สิบสองนาฬิกา เมื่อพระภิกษุ

ทั้งสองรูปท่านกลับกุฎิไปแล้ว พวกเรา^๕ได้สวดมนต์
 และเตรียมตัวเข้านอน ความรู้สึก^๖ของข้าพเจ้า^๗ซึ่งเป็น
 ปกติมาตลอด เริ่มหนัก^๘กองคล้ายมีอะไรบางอย่างมากดทับ
 ก็ได้เอนตัวลงนอนนึกแผ่เมตตา ความรู้สึก^๙ก็คลายไป
 จึงได้พูดเปรยๆ ให้ทุกคนได้ยินว่า สงสัยว่าคืนนี้คงจะ
 ต้องพากันลุกขึ้นมาทำอะไรแน่ๆ เชียว ไม่มีใครพูดตอบ
 สิ่งใด นอกจากเสียงอาจารย์พรบอกว่า “ให้ทุกคน
 นอนเสียเถิด จะได้มีกำลังทำงานในวันรุ่งขึ้น” ความรู้
 สึกของข้าพเจ้าหนัก^{๑๐}กองลงอีก กระตุกกระดิกตัวแทบจะ
 ไม่ได้ ได้ยินสรรพสำเนียงต่างๆ อังอรรวกับว่าตัวเอง
 ตกเข้าไปอยู่ท่ามกลางกองทัพนั้นแสน คิดอะไรไม่ถูก
 ทำอะไรไม่ได้จนหมดความรู้สึกไป มารู้สึกตัวอีกครั้ง
 หนึ่งจึงได้ทราบ^{๑๑}ว่า พระองค์เสด็จมาประทับทรงรับสั่ง
 ว่า:—

“จงเริ่มต้น ณ บัดนี้ บ้านเมืองกำลังระส่ำระสาย
 จงนำคืนศักดิ์สิทธิ์จากทุกหนแห่ง มาตั้งเรียงกันตามลำดับ
 แล้วจงนำคืนจากแห่งละสามกำม่อมมารวมกันในที่แห่งหนึ่ง
 แล้วจงผสมเคล้าเข้าด้วยกันด้วยแบ่งขาวเหนียว แบ่งขาว

เหนียว เบ่งขาวเหนียว ซึ่งขาวนนั้นเป็นสัญลักษณ์ของ
ประเทศชาติ คำว่าเหนียวนั้นหมายถึงความสามัคคีจะต้อง
มี ชาติของเราจะอยู่ได้ด้วยความสามัคคีเท่านั้น เมื่อรวม
กันทั้งหมดแล้ว จึงทำเป็นก้อนกลมบรรจุในผอบเงินใบ
เล็ก ๆ นั้น จึงทำทั้งหมดนี้ให้เสร็จสิ้นภายในก่อน ๔
นาฬิกาวันพรุ่งนี้

จึงจุดตะเกียง ๕ ดวง เพื่อเป็นแสงสว่างแห่ง
การรวมพลัง จึงเริ่มปฏิบัติ ณ บัดนี้ เพียงเท่านี้ก่อน เพื่อ
เป็นการรวมพลังที่จะต่อต้านอำนาจแห่งมารร้ายที่จะทำ
บ้านเมืองแตกสลาย และตลอดระยะเวลาเหล่านี้ จึงพร่ำ
บ่นภาวนาแต่คำว่า พุทธิ สรรณี กจฺฉามิ พุทธิ สรรณี
กจฺฉามิ พุทธิ สรรณี กจฺฉามิ เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่ง
พระพุทธรูปนเรศราย ภัยพิบัติทั้งมวลจะต้องสูญสลาย
อย่าเพิ่งหมดกำลังใจและท้อแท้กัน งานกำลังจะสิ้นสุดลง
ภัยอันตรายมีหลายอย่างจงระมัดระวัง”

ขณะนั้นเป็นเวลา ๒๓.๑๐ น. อาจารย์พรเตรียม
จุดตะเกียง พวกเราพื้บนอนเก็บเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย
เป็นชุดขาว แล้วช่วยกันลำเลียงถุงดินศักดิ์สิทธิ์จากที่

ต่าง ๆ ทั้งหมดมาเรียงกันตามลำดับก่อนหลัง คุณเย็นใจ
 ตมน์ารอนเตรียมชงแบ่งข้าวเหนียว เพื่อผสมดินศักดิ์-
 สิทธิจากที่ต่าง ๆ ให้มารวมกัน ทุกคนไม่มีใครพูดคุย
 อะไรกันนอกจากนึกภาวนาในใจว่า พุทฺธิ สรณํ คจฺจามิ
 ไปเรื่อย ๆ ข้าพเจ้าเกรงว่าการภาวนาอาจจะหลงลืมหรือ
 เหน็ดเหนื่อยกัน จึงได้นำเทปเพลง พุทฺธิ สรณํ คจฺจามิ
 จากภาพยนตร์เรื่อง องคุลิมาล มาเปิดให้มีเสียงอยู่ตลอด
 เวลา พวกเราทั้งหมด ๖ คน มีอาจารย์พร รัตนสุวรรณ
 คุณเย็นใจ แก้วเกษ คุณสุภาณี หงษ์เงิน คุณเชาวณี
 เลอมนรศรี คุณวัลยา เสาวภาพ และข้าพเจ้าต่างช่วย
 กันอย่างแข็งขัน เพราะต้องทำทุกอย่างให้แล้วเสร็จ
 ก่อน ๔ นาฬิกา เมื่อเตรียมทุกอย่างพร้อมแล้ว อา-
 จารย์พรก็ลงมือจัดรูปเทียนชมนุญนทเวดา

จะเป็นด้วยเหตุบังเอิญหรืออย่างไรก็สุดแล้วแต่
 ใคร ๆ จะคิด คือระยะช่วงตั้งแต่เดือนธันวาคม—มกราคม
 จนถึงปลายกุมภาพันธ์ เป็นระยะที่แล้งจัด ฝนไม่เคย
 ตกลงมาเลย ต้นไม้พืชพันธุ์ธัญญาหารในที่ต่าง ๆ รวม
 ทั้งต้นไม้ที่ปลูกภายในศูนย์พัฒนาศาสนา ฉะแห่งคอย

สายฝนที่จะโปรยลงมาหลอเลียงชีวิต บินข้างเป็นปีก
 แห่งแล้งกว่าทุกปีที่ผ่านมา น้ำในบ่อก็พลอยแห้งขอด
 เพราะต้นไม้ถูกทำลายไปมาก จนไม่มีอะไรจะกักเก็บน้ำ
 ไว้ได้

ขณะที่อาจารย์พรเริ่มชมหมมเทวดาและพวกเราก
 ึ่งพนมมืออธิษฐานจิตรำลึกตามนัย ทุกคนก็ได้ยินเสียง
 ลมพัดตอ้งโบสนข้างนอกหวัดหวิวเกี่ยวกราวราวกับฝน
 ใกล้เคียงตก เสียงฟ้าครืนแผ่วมาแต่ไกล ราวกับว่าเป็น
 ำการบรรลุถึงสิ่งที่พวกเรากำลังจะจัดทำให้มีขึ้น ครั้งแรก
 ำพาเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าคงได้ยินอยู่คนเดียวอย่างทุกครั้ง
 เพราะคงเป็นเสียงในโลกทิพย์ แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่
 เพราะต่างคนต่างเอ่ยกันขึ้นว่า “แปลกนะพอเราจะเริ่ม
 ลงมือทำฟ้ากรอ้ง ลมก็มา ประเดี๋ยวฝนก็คงตก ทง ๆ
 ที่ไม่ตกนานมาแล้ว ถ้าใครไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ เรา
 ไปเล่าให้ใครเขาฟังก็คงไม่มีใครเชื่อ คงคิดว่าพวกเรา
 แต่งเรื่องขึ้นเอง” กำลังพูดคุยวิจารณ์กันไม่ทันจะขาดคำ
 เสียงฟ้าครืนครืนก้องสนั่นสะท้านสะเทือน ฟ้าแลบ
 แแปลบปลาบ จนแสงลอดช่องหน้าต่างเข้ามา แล้วฝน

ก็ไปรยเมื่อดลงมา เสียงพายู เสียงฟ้า สายฟ้า ยิ่งคงเป็น
 อยู่เช่นนั้นตั้งแต่อาจารย์พรเริ่มชุมนุมเทวดา จนก่าดิน
 ศักดิ์สิทธิ์จากแต่ละถุมารวมกัน โดยใช้แบ่งข้าวเหนียว
 คลุกเคล้า แล้วปั้นเป็นก้อนกลม ให้พวกเราช่วยกัน
 บรรจุใส่ในผอบเงินใบเล็ก ๆ ทั้ง ๕๐๐ อันนั้น จากนั้น
 ก็นำผอบเล็กรวมใส่ลงในผอบเงินใบใหญ่ ซึ่งมีแผ่น
 ทองแดงลงดวงตราสรูของพระพุทธรองค์ ๕๐๐ แผ่น รอง
 รับ แล้วจึงปิดฝาผอบใหญ่ ทุกอย่างเสร็จเรียบร้อยตอน
 เวลา ๐๓.๓๐ น. พอดี แล้วพวกเราเก็บกวาดทุกอย่าง
 เข้านอนอีกครั้งหนึ่งก็เกือบ ๔ นาฬิกา

นั่นคือเหตุการณ์ในโลกมนุษย์ซึ่งข้าพเจ้าพอจะ
 รำลึกได้ เพราะในขณะนั้นข้าพเจ้าตกอยู่ในสภาวะกึ่ง
 สำนึกตลอดเวลา จิตใจคอยแต่จะเลื่อนไหลเข้าสู่ภาวะลึม
 เลือนจากสิ่งแวดล้อมรอบข้าง แลเห็นเงาของคนสูงใหญ่
 เทียมฟ้า แต่งกายด้วยอาภรณ์สีดาร์จกุ่ม ในมือทั้งสอง
 ข้างถือดาบวาววับในท่าเตรียมพร้อมที่จะป้องกันภัยอัน
 ตรายถ้าหากจะมีชน ยืนเป็นส่งน่าเกรงขาม แล้วเงาของ
 ผู้คนอกมากมายเหลือจะคณานับ ได้มาชุมนุมรวมกัน

พร้อมทั้งเสียงอ้ออกราวกับกำลังจัดกองทัพใหญ่ นาน ๆ
 ครั้งจะได้ยินเสียง พุทธิ สรรณี คจฺฉามิ ดังคละเคล้า
 สลับมา ข้าพเจ้าได้กราบเรียนถามพ่อฤาษีว่า “นี่คืออะไร
 กัน” พ่อฤาษีตอบว่า “นี่เป็นการรับทราบของมวลเหล่า
 เทพเจ้าโอปปาติกะทั้งหลาย ที่เมื่อพวกเราได้ไปนำดิน
 ศักตสิทธจากแต่ละแห่งทั่วประเทศ รวมทั้งจากสังเว-
 ชนยสถานด้วยท่านเหล่านั้นได้รับทราบไว้แล้วชนหนึ่ง คราว
 ครั้งนี้เป็นการรับทราบถึงการที่จะกระทำพินาตินศกต-
 สิทธแต่ละแห่งมารวมกันเพื่อสร้างพลังสามัคคี แต่ก็ได้มี
 มวลเหล่าโอปปาติกะบางพวกมีความเห็นขัดแย้ง มีพินว-
 บาทเดิมเป็นมิชฌาทิภูฏี คอยขัดขวาง แผ่พลังแห่งความดำ-
 มัดทำลายพลังแห่งความใสสว่าง จึงช่วยกันสวดภาวนาคำ
 ว่า พุทธิ สรรณี คจฺฉามิ อย่าให้เสียงขาดหาย เป็นการเพิ่ม
 พลังแห่งความใสสว่าง ให้มากกว่าพลังแห่งความดำมืด
 เพื่อความเป็นไปของทุก ๆ สิ่งจะได้ดำเนินไปในทางที่ถูก
 ต้อง เพื่อสันติสุขจะได้บังเกิดขึ้นโดยทั่วไป” ข้าพเจ้า
 จึงได้บอกให้ทุกคนที่กำลังช่วยกันบรรจุดินศักตสิทธลงใน
 ผอบเงินใบเล็กอยู่นั้นทราบ เพราะบางครั้งทง ๆ ที่

บอกไว้แล้ว พอเหน็ดเหนื่อยและง่วงนอนเข้าก็อดพูด
อะไรกันอย่างอันแทรกบ้าง แต่หูก็ยังคงได้ยินคำว่า
พุทธ สรรณ คัจฉามิ จากม้วนเทปซึ่งข้าพเจ้าได้เปิดไว้
อยู่ตลอดเวลา สำหรับตัวอาจารย์พรเองไม่ได้พูดสิ่งใด
เลยคงภาวนาอยู่ตลอดเวลาจนแล้วเสร็จ

เช้าวันเสาร์ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ ๐๖.๓๐น.
ขณะที่จะมาร่วมในพิธี โดยการนำของคุณผ่องพิวกี่มาถึง
ขณะนั้นพวกเราเพิ่งตื่นนอน ทุกคนที่มาต่างแสดง
ความตื่นเต้นดีใจที่ได้เห็นพื้นดินเบียดชุ่ม ต่างก็พูดกัน
ว่า พระองค์รับสั่งให้พวกเรากระทำพิธีทุกครั้งจะต้องมี
ฝนตก อย่างนรับสั่งบ่อย ๆ ก็ดีนะฝนจะได้ตกบ่อย ๆ จะ
ได้ไม่มีความแห้งแล้ง ข้าพเจ้าจึงบอกว่า ถ้าวัวเป็นเรื่อง
บังเอิญก็แล้วกัน เพราะพระองค์ก็ไม่ได้มารับสั่งให้พวก
เราทำพิธีอะไรบ่อย ๆ นะ เสียงคุณศักดิ์ชัย เอ่ยแทรก
ขึ้นมาว่า “นั่นนะซี บังเอิญได้ทุกครั้งซะแล้วซ้ำอีก”
แล้วพวกเราที่ไม่ได้พูดคุยอะไรกันอีก อาจารย์พรได้
บอกให้ทุกคนเข้าที่พัก เตรียมตัวมาประชุมรวมกันตอน

๐๙.๓๐ น. เพื่อจะได้บอกถึงขั้นตอนว่าควรจะปฏิบัติกัน
อย่างไรบ้าง

๐๙.๓๐ น. เมื่อทุกคนมาพร้อมแล้ว อาจารย์พร
จึงได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่พระองค์เสด็จมารับสั่งให้กระทำ
พิธีบรรจุดินศักดิ์สิทธิ์ลงในผอบเงินใบเล็ก ให้ทุกคนได้
รับทราบ และได้เปิดเทปซึ่งอัดคำรับสั่งตอนประทับทรง
ให้ฟังด้วย มีบางคนถามขึ้นว่า แล้วจะบรรจุผอบเงินใบ
เล็กใส่ในองค์พระพุทธรินทรายเมื่อไรและโดยวิธีไหน
อาจารย์พรตอบว่า “ก็ยังไม่ทราบเหมือนกัน ต้องรอ
รับสั่งจากพระองค์ก่อน เพราะสิ่งใดก็ตามถ้าเป็นคำรับ
สั่งของพระองค์แล้ว จะต้องได้รับความสะดวก และ
สำเร็จโดยรวดเร็วเสมอ” เมื่ออาจารย์พรพูดเช่นนั้นแล้ว
ข้าพเจ้าก็ขอบันทึกถึงตัวอย่างที่ข้าพเจ้าคิดว่า จะต้อง
เป็นเพราะพระบารมีของพระองค์โดยแท้ จึงทำให้ได้
รับความสะดวก คือตัวอย่างผอบเงินใบเล็กซึ่งควรจะได้
บอกให้ทุกคนได้รับทราบไว้ด้วย ครั้งแรกที่พระองค์รับ
สั่งให้แบ่งดินศักดิ์สิทธิ์จากทุกหนทุกแห่งบรรจุภายใน
องค์พระพุทธรินทรายนั้น อาจารย์พรและพวกเราทุก

สำหรับราคาพอบเงินใบเล็กแต่ละใบและแผ่นทองแดงแต่
ละแผ่นก็มีราคาพอสมควร ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าจะต้องขอ
จากเจ้าของที่จองพระพุทธนรินทร์รายแต่ละคนบ้างนั้น
คุณทวิก็ได้รับอาสาไปทั้งหมดก่อน ซึ่งเท่ากับคุณทวิมา
รับช่วงงานของพระองค์อีกด้านหนึ่ง เพื่อที่จะให้งาน
ของพระองค์สำเร็จบรรลุล่วงไปหมาย ซึ่งหมายสันติสุข
อันจะพึงบังเกิดขึ้นแต่พสกนิกรในแผ่นดินของพระองค์

ขณะที่อาจารย์พรกำลังบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ อยู่
นั้น ความรู้สึกของข้าพเจ้าเริ่มเบาสบาย มองเห็นเงา
ลางเลือนขององค์พระเจดีย์ตรีสรูฑพุทธคยาปรากฏขึ้น
คล้ายภาพมายาที่เกิดจากพยับแดด เมื่อเรามองไปใน
ที่ว่างว้างที่มีละอองน้ำโรยตัวอยู่บางเบา พร้อมทั้งเสียง
ก้องกังวาลของคำว่า พุทธ สรรณ คจฺฉามิ ก็แผ่วพรู
ขึ้น ไม่นานนักแสงสีฉัพพรรณรังสีก็ปรากฏขึ้นกระจ่าง
ชัดเหนือยอดพระเจดีย์ตรีสรูฑนั้น พร้อมทั้งแสงนฉาย
ฉาบมาทั่วอาณาบริเวณ ได้ยินเสียงรับสั่งของพระองค์
เป็นคลื่นลอยมาว่า “จงเริ่มพิธีในเวลาบ่ายสี่โมงเย็น โดย
โยงสายสัญญาณจากยอดพระเจดีย์อสรภาพ ๆ มาที่ตนพระ

ศรมหาโพธิ์เรื่อยเลยมาจนถึงหอประชุมศูนย์พัฒนาศาสนา
 ให้ปลายสายสัญญาณอีกข้างหนึ่งวนรอบหอที่บรรจุต้นสักค
 สีทศและวัตถุทุกอย่างที่จะนำมาพร้อมเป็นบริวาร จากเน
 จงสวดมนต์เย็นทุกวัน พร้อมทั้งให้นิมนต์พระภิกษุเท่า
 มีอยู่ในขณะนั้นสวดธัมมจักกรกัปป์วัตตสูตร จงกระทำ
 เช่นนั้นจนกว่าจะถึงวันมาฆบูชา สำหรับในวันมาฆบูชาเน
 จงให้พระภิกษุตั้งใจให้แน่วแน่ สวดมงคลสูตร รัตนสูตร
 ธัมมจักกรกัปป์วัตตสูตร อนัตตลักษณะสูตร และมหา
 สมัยสูตร ในระหว่างจากวันนั้นไปจนถึงวันมาฆบูชาเน จง
 ให้อาณาบริเวณแห่งนี้ มีแต่เรื่องราวของพระธรรมคำสั่ง
 สอนของพุทธองค์เท่านั้น อย่าปฏิบัติอย่างอื่นให้เป็นกั
 วลในจิตใจ เพื่อสงตงดงามจะได้บังเกิดขนทกหนทกแห่ง
 เพื่อมีจนาทิฎฐิจะได้หมดสิ้นไป” เมื่อรู้สึกตัวเต็มทขาพ
 เจ้าจึงได้บอกอาจารย์พรให้แจ้งแก่ทุกคนได้ทราบว่ พธิ
 ครองนี้จะเริ่มเวลา ๑๖.๐๐ น. ให้ทุกคนไปพร้อมกันที่หอ
 ประชุมศูนย์พัฒนาศาสนา

๑๖.๐๐ น. ทุกคนมาพร้อมกัน ณ ศูนย์พัฒนา
 ศาสนาแล้ว พร้อมกันนั้นก็ได้นิมนต์พระภิกษุที่มีอยู่ใน

ขณะนั้น ๔ รูป คือ ท่านพระอาจารย์ช้าย คุณธมโม
 ท่านพระมหาบรจบ คุณจารี ท่านพระวชิร ธมมสโร
 และท่านพระจำเนียร จนทสโร อันที่จริงพระที่ประจำ
 อยู่ที่ศูนย์พัฒนาศาสนาของเรามีมากกว่านี้ แต่ระหว่าง
 นี้ไม่ใช่ฤดูเข้าพรรษา พระท่านก็ออกธุดงค์บ้าง ไป
 ธุระที่อื่น ๆ บ้าง

ขณะที่พระภิกษุท่านนำพวกเราทำวัตรสวดมนต์
 เย็นอยู่นั้น ข้าพเจ้าก็ได้บอกให้คุณสอาด คุณสุชาติ
 รอดวิไล คุณสมบุญ และคุณธนา ไปช่วยโยงสายสิญจน์
 จากยอดพระเจดีย์อสิรภาพ ฯ และสั่งกำชับว่าให้ระวัง
 อย่าให้สายสิญจน์ขาดจากกันได้เป็นอันขาด เมื่อสวด
 มนต์ทำวัตรเย็นกันเสร็จแล้ว พวกเราทั้งหมดก็มาพร้อม
 กันที่บริเวณองค์พระเจดีย์อสิรภาพ ฯ อีก ช่วยกันจัด
 ดอกไม้ภายในอุโมงค์พระเจดีย์ เพราะพระองค์รับสั่งว่า
 ภายในอุโมงค์พระเจดีย์ ซึ่งต่อไปจะเป็นที่บรรจุดินศักดิ์
 สิทธิ์จากทั่วทุกหนทุกแห่งนั้น ให้จัดดอกไม้ทุกชนิดเท่า
 ที่จะหาได้ วางให้เต็มพื้นอุโมงค์ทุกตารางนิ้วภายในองค์
 พระเจดีย์นั้น กว่าพวกเราจะจัดดอกไม้เสร็จ พวกที่

โยงสายสัญญาณจากยอดพระเจดีย์ถึงหอประชุมก็เสร็จเรียบร้อยพอดี เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้เข้าสมาชิพบพ่อตาเพื่อจะถามว่าจะต้องทำอะไรต่อไป แต่ก็ได้พบพระองค์ประทับยืนส่งาเป็นประธานอยู่พร้อมทั้งรับสั่งว่า “เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว จงจัดรูปขน ๗๒ ดอก เป็นสัญญาณแทนแต่ละจังหวัด เทียน ๕ เล่ม มัดรวมกันเป็นสัญญาณแห่งความสามัคคี แล้วแต่ละคนจงจัดรูปขน ๓ ดอก เทียนคนละ ๑ เล่ม แล้วรวมเทียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ เล่ม วางปักไว้เฉพาะหน้ากระถางรูป ซึ่งปักรูป ๗๒ ดอก เทียน ๕ เล่มนั้น ทั้งหมดจงวางไว้ตรงกลางภายในโถงพระเจดีย์อสรภาพ ๗ ทามกลางมวดดอกไม้ที่จัดไว้ขึ้น เพื่อให้กลิ่นรูปและควันเทียนเป็นสื่อโยงใย ดึงดูดพลังแห่งความศกตสัทธของคณพระศรีรัตนตรัยให้ลงไหลมาเพื่อเป็นสรรมงคล และเป็นสื่อโยงใยดึงดูดมวลเหล่าเทพเจ้าทั้งหมด ให้มาจับบทโสมนัสในพิชพลกรรมนี้ จงสวดมนต์บูชาสรรเสริญคุณพระศรีรัตนตรัย แล้วให้ทุกคนเปล่งภาวนาคำว่า พุทธิสรณิ คจนามิ ๑๐๘ ครั้ง จงกระทำเช่นนี้ทุกเช้าและเย็น

นับแต่บัดนั้นจนถึงวันมาฆบูชา” ข้าพเจ้าได้บอกให้อาจารย์พรทราบตามนี้ จากนั้นเมื่ออาจารย์พรได้บอกให้ปฏิบัติตามรับสั่งนั้นแล้ว ก็เริ่มชุมนุมเทวดาและนำทุกคนสวดมนต์ หลังจากแผ่เมตตาแล้วก็เปล่งภาวนาคำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ๑๐๘ ครั้ง โดยอาจารย์พรนับจาก กำนธูป ๑๐๘ ก้าน

ขณะที่ทุกคนเปล่งภาวนาคำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ขึ้นพร้อมกันนั้น ความรู้สึกของข้าพเจ้าเริ่มซาและดิ่งลึกลง ๆ ได้ยินแต่เสียงคำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ กระหึ่มห้อมล้อมก้องอยู่ในทั่วทุกอณูของบรรยากาศ ไม่นานเมื่อความรู้สึกซาและดิ่งลึกลงหายไปกลายเป็นเบาสบายแสงสว่างเจิดจ้า มองเห็นแต่แสงฉัพพรรณรังสีอาบฉายฉาบไปทั่วอาณาบริเวณ พระองค์รับสั่งเพิ่มเติมมาอีกว่า “เมื่อเปล่งภาวนา พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ครบ ๑๐๘ ครั้งแล้ว ให้ทุกคนตั้งใจดีให้แน่วแน่อธิษฐานให้ความสวัสดีจงมีแด่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แล้วจากนั้นขอให้ทุกคนจงภาวนาคำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ในใจของตัวเองอีก ๕ ครั้ง แล้วจงตั้งใจอธิษฐานสำหรับตัว

เหล่าเทพเจ้าตามป่าเขาน้อยใหญ่อีกมากมาย ประกาย
 แสงสีจากเครื่องแต่งกายทอรุ่งออกมาบางเบาผสมผสาน
 กับแสงสีที่มีอยู่เดิมบนไม้เข็มขึ้นขึ้น เสียงระฆังดังแห่ง
 ห่าง ๆ ไม่ขาดระยะผสมกับเสียงดนตรีต่าง ๆ ลอยมา
 แผ่วเบา จับไม่ได้ว่าเป็นเสียงอะไรบ้าง แต่ช่างแผ่ว
 หวานเสียงจนไม่อาจจะบรรยายได้ว่าคล้ายเสียงอะไร ยิ่ง
 เสียงเหล่านี้ผสมคละเคล้ากับเสียงคำว่า พุทธ ธรรม
 คัจฉามิ แล้ว ยิ่งก่อให้เกิดความปีติอิ่มเอิบและเป็นสุข
 อย่างลึกซึ้ง พลังแห่งความสุขความอบอุ่นและความหวัง
 แผ่กระจายอยู่ทั่วบริเวณ ข้าพเจ้าคิดว่าทุกคนที่อยู่ร่วม
 ในพิธี ก็คงจะได้รับพลังแห่งความผาสุกนี้เช่นกัน พร้อมกับ
 ก็นกมผู้หญิงล้วนแต่งกายด้วยผ้าซิ่นข้าพเจ้าคิดว่าคงจะ
 เป็นผ้าใยทิพย์ที่สวยงามมากมาย มองดูเห็นไปจนสุด
 สายตาไปรยข้าวตอกดอกไม้กลิ่นหอมอ่อน ๆ กระจายขึ้น
 ใจอยู่ตลอดเวลา

ในวันเริ่มพิธีนี้พวกเราเสร็จจากบริเวณพระเจดีย์
 อิศรภาพอนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ตอน ๑๙
 นาฬิกาเศษ ทุกคนจึงได้กลับเข้าที่พัก เพื่อจะเริ่มมา

สวดมนต์กนัทพระเจดยอสรภษาฯ กัันอกัในตอณเข้าวัน
 รุงัชนตอณ ๐๖.๐๐ น. แม้จะเป็ันในระหว่างพักทุคนกั
 ตอ้งถอว่ายังอยู๋ในพิธิ เพราะพิธิเช้นนี้จ้ตอ้งกระทำติด
 ตอกันทกวันจนกว่าจะถึงวันมาชบชษาที ๑ มีนาคม ๒๕๒๓
 ในคนนัเอง หลังจากทุคนเข้าที่พักเรียวร้อยแล้วไม่
 นาน เสียงฟ้า เสียงลม เสียงฝน เริมหวัดหวิวมาอิก
 และแล้วฝนกัเทกระหน่าลงมา รวมทงมีพายุกัพัดมาด้วย
 ทำเอาทุคนใจเสียง นึกเป็ันหวงด่ายสายสิญจันซึ่งโยง
 จากยอดพระเจดยถึงผอบดินศักตสิทธิในหอประชุมศูนย
 วัฒนาศาสนา จึงได้แต่ช่วยกันนึกสวดมนต์ภาวนา
 ตอณเข้ากอณ ๖ นาพิกา ข้าพเจ้าได้บอกให้คุณสอาดรีบ
 ไปสำรวจจุดด่ายสายสิญจัน ปรากฏว่ายังปกติเรียวร้อย
 ดีทุประการ ทำให้ทุคนเบาใจไปได้

ในระหว่างวันพิธิเหล่านั ทุวันเวลา ๐๖.๐๐ น.
 สวดมนต์ นังสมาธิ เปล่งภาวนาค่าว่า พุทุธิ สรณั
 คจนามิ ๑๐๘ ครั้ง ณ ที่บริเวณพระเจดยอสรภษาฯ

๐๙.๓๐—๑๑.๓๐ น. ฟังคำบรรยายธรรมจากอา-
 จารย์พร

๑๕.๐๐—๑๓.๐๐ น. ชักถามปัญหาธรรมจากอา-
จารย์พร

๑๖.๐๐—๑๗.๓๐ น. ทำวัตรสวดมนต์เย็น พระ
สงฆ์สวดธรรมจักกัปปวัตนสูตร

๑๘.๐๐—๑๙.๓๐ น. สวดมนต์ นั่งสมาธิ เปล่ง
ภาวนาคำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ณ ที่บริเวณพระ
เจดีย์อสรภาพ ฯ

๑๙.๓๐—๒๑.๐๐ น. นิมนต์พระภิกษุมารวม
สนทนาธรรม

ทุกครั้งที่มีการสวดมนต์ทำวัตรและเปล่งภาวนา
คำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ทั้งเช้าและเย็นจะมีแสง
ประกายประดุจสายฟ้าแลบจากยอดพระเจดีย์อสรภาพ ฯ
วิ่งมาตามเส้นด้ายสายสิญจน์ ซึ่งโยงอยู่นั้นมาสู่วงสาย
สิญจน์ทวนรอบขอบดินศักดิ์สิทธิ์ และวัตถุบริวารใน
หอประชุมศูนย์พัฒนาศาสนานันทตลอดเวลา คล้ายกับ
ประกายไฟยามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดฝัก
แคะนั้น แต่สำหรับเวลาธรรมดามีการสนทนาธรรม
บ้าง อาจารย์พรบรรยายธรรมบ้างนั้น จะมีมวลเหล่า

เทพเจ้าและโอปปาติกะต่างๆ มาร่วมฟังและอนุโมทนาอยู่
ด้วยมากมาย จากการที่ได้ฟังพระธรรมคำสั่งสอนของ
พระพุทธรองค์ ทำให้จิตของมวลเหล่าเทพเจ้าโอปปาติกะ
เหล่านั้นน เกิดปีติโสมนัสอิ่มเอิบมีความสุขในภูมิ
ของแต่ละท่าน พร้อมกันนั้นเมื่อท่านมีจิตปีติโสมนัสแสง
พลังที่เปล่งประกายออกมารอบตัวของแต่ละท่านนั้นจะ
เข้มขึ้นขึ้น ยิ่งก่อให้เกิดพลังแห่งความดีงามแผ่กระจายออบ
อวลอยู่ตลอดเวลา แต่ก็มีบางครั้งที่มีเหล่าโอปปาติกะที่มี
ความเห็นขัดแย้ง มีจิตเป็นมิจฉาทิฏฐิคอยขัดขวาง แผ่
พลังแห่งความดำมืดเข้าครอบคลุมบริเวณที่มีแสงสว่าง
เพราะโอปปาติกะเหล่านั้นเห็นว่า “การกระทำเช่นนั้นเป็น
การกระทำที่ไม่ถูกต้อง พวกเราไม่ควรจะต้องมาสนใจ
เรียนคำสั่งสอนของคนซึ่งไม่มีตัวตนอยู่แล้ว คัมภีร์ที่
เขียนไว้นั้นก็ไม่ว่าใครเป็นผู้บันทึกไว้ สิ่งทีกระทำอยู่
นั้นล้วนแต่แต่งมายและเป็นมายาทงสน” แล้วก็จะมิเสียง
หัวเราะเยาะเย้ยดังเช่นเป็นระยะๆ แต่สิ่งเหล่านั้นก็จะเป็น
อยู่ไม่นานนัก เพราะพลังแสงสว่างอันเกิดจากความปีติ
ปราโมทย์ จะแผ่กระจายทำลายพลังความดำมืดนั้นให้

จางหายไป ได้ยิ่งเมื่อเราที่อยู่ในโลกมนุษย์นี้ มีจิตเป็น
 กุศล เลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมคำสั่งสอนของพระ-
 พุทธองค์ และมองเห็นทางสว่างเข้าใจซาบซึ้ง จนเกิด
 ความแน่ใจตัวเองในคำว่า “พุทฺธิ สรณํ กัจฉามิ ข้าพ-
 เจ้าขอถึงซึ่งพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะ” เพราะพระองค์
 ท่านมีรับสั่งให้อาจารย์พรอธิบายธรรมในหัวข้อ ธัมม-
 จักรกัปวัตตนสูตร ซึ่งเป็นหัวข้อธรรมที่พระพุทธองค์
 ทรงเทศนาสั่งสอนโปรดพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เป็นครั้งแรก
 ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แล้วพระอัญญาโกณฑัญญะ
 สำเร็จเป็นพระอริยบุคคล เป็นการรับรองการตรัสรู้ของ
 พระพุทธองค์ ทำให้พระรัตนตรัยมีจำนวนครบ ๓ องค์
 ซึ่งหมายถึงว่า พระพุทธองค์ทรงหมุนล้อแห่งธรรม
 สำเร็จ ล้อแห่งธรรมนี้เมื่อเริ่มต้นหมุนได้แล้วจะไม่มี
 ใครยับยั้งได้อีกต่อไป เมื่อทุกคนได้ฟังหัวข้อธรรมในหัว
 ข้อมัมมจักรกัปวัตตนสูตรแล้ว ยิ่งเกิดความซาบซึ้ง จิต
 ยิ่งปีติโสมนัสอิ่มเอิบ เป็นการเพิ่มพลังนี้แต่มวลเหล่า
 เทพเจ้าและโอปปาติกะต่าง ๆ ที่มีจิตอนุโมทนานี้ด้วย

ในระหว่างช่วงวันทำพิธีนี้ เมื่อว่างจากพิธีกรรม
 นิ่งสมาธิ และสวดมนต์บ้างนั้น คุณสอาด คุณโชคชัย
 และคุณสมบุญ ก็จะไปช่วยกันปฏิบัติ^๕ พิธีพระเจดีย์อิสร-
 ภาพ ฯ ซึ่งในช่วงนั้น^{๕๕๒} ผู้ไปร่วมช่วยกันมาก เพราะทุก
 คนต่างมีจิตศรัทธาเลื่อมใสในงานของพระองค์ ข้าพเจ้า
 ได้บอกทั้ง ๓ คนว่า พยายามปฏิบัติ^๕ ให้ได้ตามที่ลงตัวแล้ว
 นนทั้ง ๔ ด้าน เพราะตอนที่คิดลงตัวได้แล้วนั้นได้ปฏิบัติ^๕
 เพียงด้านเดียว ยังคงเหลืออีก ๓ ด้าน ซึ่งทั้งสามคน
 มัวชะล่าใจ คิดว่าถึงอย่างไรก็เสร็จอยู่แล้ว เพราะทุกอย่าง
 คิดลงตัวได้หมดแล้ว ข้าพเจ้าจึงต้องสั่งยาว่า ถึงแม้จะปฏิบัติ^๕
 ยังไม่เต็มสมบูรณ์ในพนททั้งหมด ก็ขอให้ปฏิบัติ^๕ สิ่ง^๕ ที่คิดได้ลง
 ตัวอยู่แล้ว^๕ ให้ครบทั้ง ๔ ด้าน ให้เสร็จตามที่ลงตัวทั้ง ๔
 ด้าน^๕ ให้ทันวันมาฆบูชา คุณสอาดถามเป็นทำนองล้อ ๆ
 ข้าพเจ้า^๕ ใช้นว่า “ปฏิบัติ^๕ เสร็จตามที่ลงตัว ๔ ด้าน^๕ แล้วจะมีข่าว
 เปลี่ยนอะไรอีกล่ะ” ข้าพเจ้าตอบว่า “ก็ไม่ทราบเหมือน
 กัน บอกให้ปฏิบัติ^๕ ให้เสร็จ ก็ทำตามก็แล้วกัน” ทั้ง ๓ คนก็
 พยายามตั้งใจ คนอื่น ๆ ก็พยายามไปช่วยเท่าที่ใครจะ
 ช่วยได้ ในที่สุดก็ปฏิบัติ^๕ บนพนได้เสร็จตามที่คิดได้ลงตัว

ทั้ง ๔ ด้าน ในเวลา ๑๗ นาฬิกาเศษของวันพฤหัสบดี
๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ แต่ยังไม่เต็มพื้นที่ทั้งหมด เพราะ
อิฐที่จะนำไปปูนั้นหมด ยังต้องรอการขนส่งลำเลียงจาก
กรุงเทพฯ ฯ

ในตอนเช้าตรู่วันศุกร์ที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓
๐๖.๐๐ น. พวกเราทุกคนก็ไปสวดมนต์ นั่งสมาธิ เปล่ง
ภาวนาคำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉมิ ตามปกติ พระองค์
เสด็จมารับสั่งว่า “เหตุการณ์ต่าง ๆ เริ่มคับขันยิ่งขึ้น
สำหรับในวันมาฆบูชาพรุ่งนี้ จงนิมนต์ให้พระภิกษุ
เริ่มสวดมนต์ตั้งแต่เวลาบ่ายสองโมง อย่าลืมพระสูตร
ต่าง ๆ ที่สำคัญนั้นจะสวดโดยหลงลืมไม่ได้ ขาดตอนไม่
ได้ จงปฏิบัติให้ได้ตามน” ข้าพเจ้าไม่ได้บอกใคร ๆ
นอกจากอาจารย์พร เพื่ออาจารย์พรจะได้บอกเตือนยาก
กับพระภิกษุ เพื่อให้ท่านได้ชักซ้อมบทสวดมนต์ทั้ง ๕
พระสูตรนั้น

๑๔.๐๐ น. ของวันศุกร์ที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓
ทุกคนก็มารวมกันซักถามหัวข้อธรรมจากอาจารย์พรตาม
ปกติ มีคนหนึ่งเอ่ยขึ้นว่า “เมื่อตอนเที่ยง เมื่อนายก

รัฐมนตรีพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ แถลงนโยบาย
ต่อสภาเสร็จแล้ว ก็ประกาศลาออกเลย” ทุกคนเงิบ
ชะงักไปครู่หนึ่งแต่ก็ไม่มีใครพูดวิจารณ์สิ่งใด ยังคง
สนทนารวมกันต่อไปตามปกติ แต่คุณสอาดได้หันมา
มองหน้าข้าพเจ้า และทำหน้าที่พยักเพียดว่า “มีข่าวอีก
แล้ว” ในเย็นวันนั้น เมื่อพวกเรามาร่วมกันที่หอประ
ชุมศูนย์พัฒนาฯ ร่วมสวดมนต์พร้อมกับพระภิกษุ
นั้น อาจารย์พรได้เตือนยากับพระท่านอีกครั้งหนึ่งถึง
เรื่องการสวดมนต์ทั้ง ๕ พระสูตรตามรับสั่งและได้ให้
ท่านซ้อมสวดทดลองดู ในระหว่างนั้นนันทรายภาศใน
โลกทิพย์แม้จะอบอวลไปด้วยแสงสีรุ่งผลสมผสานกันอยู่
ตลอดเวลาก็ตาม ก็มักจะมีควันดำลอยวนเวียนแทรก
เคล้าอยู่ด้วยเสมอ แสงสว่างจะสดใสโดยไม่มีควันดำลอย
แทรกปะปน ก็เฉพาะขณะเวลาพระคุณเจ้าสวดมนต์ใน
หัวข้อพระสูตร ธรรมจักรกัปวัตตนสูตร และเวลาพวก
เราเปล่งภาวนาคำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺจนามิ เท่านั้น และ
ในขณะที่แสงสว่างสดใสไม่มีควันดำนั้น มักจะปรากฏ
เป็นภาพเทือกเขาหิมาลัย ยาวเป็นแนวเส้นกั้นขอบฟ้า

ยอดสีเงินเรียงรายพราวกระจ่างระยิบระยับชวนให้เคลิบเคลิ้มอยู่ท่ามกลางท้องฟ้าสีน้ำเงินอ่อน แล้วปุยเมฆขาวซึ่งลอยพรวิตามสายลมนั้น ก็จะทำคอย ๆ ม้วนรวมตัวกลายเป็นองค์พระเจดีย์ตรัสรู้พุทธคยาตงสูงเด่นเป็นสง่า พร้อมทั้งเสียงคำว่ำ พุทธ สรรณ คัจฉามี ก็จะทำก้องกังวาลผสมผสานคละเคล้ากับเสียงสวดมนต์ และเสียงสวดเป็นท่วงทำนองราวกับมีการบูชาเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ ข้าพเจ้าไม่ค่อยได้เล่าให้ใครฟังนัก แต่ที่ต้องบันทึกไว้เช่นนั้น ก็เพื่อเป็นสิ่งพึงสังวรสำหรับโลกอีกมิติหนึ่ง เพื่อว่าใครจะมีประสบการณ์ตรงกันเช่นนั้นบ้าง

๑๔.๐๐ น. ของวันมาฆบูชา เสาร์ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๓ พวกเราทุกคนมาพร้อมกันที่หอประชุมศูนย์พัฒนาศาสนาเพื่อฟังพระคุณเจ้าสวดมนต์ทั้ง ๕ พระสูตรตามรับสั่ง ในวันที่สุดท้ายของพิธีนี้มีพระภิกษุทั้งหมด ๖ รูป คือมีพระอาจารย์เวชยันต์ จันทูปโม และท่านพระวิเชียร เขมธมโม มาเพิ่มจากเดิมที่สวดอยู่ ๔ รูป เพราะวันนี้เป็นวันมาฆบูชา พวกเราจึงตั้งใจกันว่า เมื่อฟังพระท่านสวดมนต์เสร็จแล้ว ก็จะทำกันเวียนเทียน

รอบองค์พระเจดีย์อสิรภาพ ฯ ตอนกลางคืนทอดผ้าป่า
แล้วทุกอย่างก็คงจะเสร็จพิธีทั้งหมด

ขณะที่พระคุณเจ้ากำลังสวดมนต์อยู่นั้น พวกเรา
ทั้งหมดราวร้อยละกว่าคนนั่งสมาธิฟัง แสงจากยอดพระ-
เจดีย์อสิรภาพ ฯ ที่พุ่งมาตามด้ายสายสิญจน์ที่โยงมาสู่
ผอบดินศักดิ์สิทธิ์ และวัตถุบริวารภายในหอประชุมนั้น
ช่างสดใสกระจ่างเข้มข้มกว่าทุก ๆ วันที่ผ่านมา ทุกคน
ที่อยู่ในภายในหอประชุมศูนย์พัฒนาราวกับถูกอาบด้วย
พลังแสงสีรุ้ง สีเงิน สีทอง อยู่ตลอดเวลาแล้วแต่ว่า
ใครจะดูดพลังเหล่านั้นไว้ได้มากน้อยเท่าไรนั้นขึ้นอยู่กับ
พินิจจิตใจของแต่ละคน

พระคุณเจ้าสวดทุก ๆ พระสูตรได้ด้วยความคล่อง
แคล่ว แต่พอมาถึง มหาสมัยสูตร ซึ่งเป็นสูตรสุดท้าย
นั้น ช่างตะกุกตะกักกระท่อนกระแท่นเหลือเกิน พลอย
ให้ควันทามิตซึ่งจางหายไปแล้วนั้น พลังแทรกเคล้าเข้า
มาได้อีก ทำให้บรรยากาศซึ่งสดใสกระจ่างด้วยแสงสีรุ้ง
สีเงิน สีทอง นั้นถูกปะปนผสมคละเคล้าไปด้วยควัน
ต้ามิตอีก ข้าพเจ้าเข้าสมาธิอยู่ตลอดเวลา พระองค์รับ

สั่งว่า “เมื่อเวียนเทียนรอบองค์พระเจดีย์อสรภาพ ๗
เสร็จแล้ว จงนิมนต์ให้พระคุณเจ้าชักขอมมหาสมัยสูตร
ให้คล้องเกล้า เพื่อจะต้องสวดให้ได้ดีใหม่ในเวลาสอง
ทุ่ม” ข้าพเจ้าได้บอกให้อาจารย์พรและพระคุณเจ้าทราบ
ตามนั้น แล้วพวกเรา ก็พากันไปเวียนเทียนที่องค์พระ-
เจดีย์อสรภาพ ๗ ขณะนั้นเวลา ๑๖.๓๐ น. ขณะที่ทุก
คนเวียนเทียนรอบพระเจดีย์นั้น ต่างก็เปล่งภาวนาคำว่า
พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ พร้อม ๆ กันจนเดินทักษิณาวัตร
ครบ ๓ รอบ เวลาในขณะนั้นช่างมหัศจรรย์จนเกินกว่า
ที่ใคร ๆ ถ้าไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์จะเชื่อได้ พระอาทิตย์
ยามเย็นทรงกลดแสงอ่อนเรื่อลง จนมองดูล่อตา ต่าง
คนต่างช้ชวนให้กันดู เมื่อเวียนเทียนเสร็จแล้วแสงแดด
จึงจางตามปกติของแสงอาทิตย์ยามเย็น

ขณะที่ทุกคนกำลังเดินเวียนเทียนพลาญเปล่งภาวนา
คำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ นั้น มวลเหล่าเทพเจ้าโอป-
ปาติกะทงมวล ซึ่งรวมพิชอยู่ตั้งแต่แรกนั้นก็พลอยเวียน
เทียนและเปล่งภาวนาคำว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ไป
ด้วย ความรู้สึกของข้าพเจ้าเริ่มเบาสบายคล้ายตัวเองเดิน

ล่องลอยอยู่บนปยุสำลีน้ออ่อนนุ่ม ไม่ช้าความรู้สึกก็
เลื่อนหายไป มารูสึกตัวอีกครั้งหนึ่ง จึงทราบว่าเป็นองค์
เสด็จประทับทรงรับสั่งว่า

“ขอทุกคนจงกล่าวคำว่า พุทธิ สรณิ คจนามิ ขน
สามครั้งพร้อมกัน หลังจากนั้นก็จงอธิษฐานในใจให้
แก่ประเทศชาติบ้านเมือง ซึ่งกำลังตกอยู่ในระหว่างหัว
เลี้ยวหัวต่อในขณะนั้น จงดำเนินไปเพื่อเอาชนชาติไทย
ไปสู่สันติสุข

การกระทำพิธีเพื่อบ้านเมืองใกล้จะสิ้นสุด แต่
มารก็ผจญเสียเหลือกำลังจนมหาสมัยสูตรมีอาจะเป็นไป
ได้ด้วยดี จึงตั้งพิธีสวดมหาสมัยสูตรขึ้นใหม่ และจง
อย่าให้มีการขัดข้องของเกิดขนอก ถ้าขัดข้องครั้งนหมาย
ความว่า จะหมดทางแก้ไข ขณะนั้นนั้นมวลเทพเทวากำลัง
แซ่ซร้องสาธุการคำว่า พุทธิ สรณิ คจนามิ จงเปล่งเสียง
ให้ประสานสอดคล้องกับบรรยากาศในขณะนั้น จงเริ่ม ณ
บัดนี้แล้วจงอธิษฐานให้แน่วแน่ อย่างนี้ถึงตัวเอง แต่
จงนึกถึงคนส่วนรวม.....คนส่วนรวมที่รวมกันเป็นชาติไทย
พุทธิ สรณิ คจนามิ (๓ ครั้ง)

เมื่อเวียนเทียนเสร็จแล้ว ทุกคนก็กลับที่พัก
เตรียมตัวมาฟังสวดมนต์อีกครั้งหนึ่งตอนกลางคืน

๒๐.๐๐ น. ก่อนที่พระคุณเจ้าจะเริ่มสวดมนต์
พระองค์เสด็จมารับสังเอนยาอกว่า “จงพยายามสวด
มหาสมัยสูตรให้คล่องแคล่ว ถัดคัดหรือหลงลืม จง
หยุดสวดเลย เพราะแม้จะสวดต่อไปก็ไม่มีความหมาย
ใด ๆ หรือถ้าคิดว่าจะปฏิบัติไม่ได้ตามนี้ ก็จงหยุดเสีย
แต่บัดนี้” ข้าพเจ้าได้บอกพระคุณเจ้าและทุกคนให้ทราบ
ตามนี้ พระคุณเจ้าไม่ได้ตอบสิ่งใดแต่ได้เริ่มพิธีสวด
มนต์และเริ่มสวดใหม่ทั้งหมดทุก ๆ พระสูตร ทุกคนที่นั่ง
สมาธิฟังอยู่ต่างเพ่งสังพลังจิตช่วยด้วยใจจดจ่อขอย่าได้
มีสิ่งใดพลาดพลั้งเลย พระคุณเจ้าสวดผ่านมาแต่ละพระ
สูตรด้วยความคล่องแคล่วตามเคย แต่พอเริ่มบทมหา
สมัยสูตรได้ไม่นานนักทั้ง ๆ ที่เปิดตำราสวดแต่เสียงของ
พระภิกษุบางรูปขาดหายไปบ้าง เดียวก็ดังขึ้นมาใหม่บ้าง
แต่จะอย่างไรก็ตามเสียงสวดก็ไม่ขาดตอนเลย โดย
เฉพาะเสียงของพระมหาบรรจบ คุณจारी และเสียงของ
พระวัชร ฐมมสโร ไม่ขาดหายเลย คงนำการสวดบท

มหาสมัยสูตรนั้นผ่านไปได้โดยตลอดไม่มีขาดตอน เป็นที่น่าสังเกต เพราะขณะเวลานั้นข้าพเจ้าเข้าสมาธิอยู่ตลอดเวลา บรรรยากาศในขณะนั้นอบอวลอาบฉายไปด้วยแสงสีรุ้ง สีเงินสีทองสว่างสดใสกระจ่างไม่มีควันดำมืดผ่านแทรกปะปนเข้ามาเลย และมีแสงสว่างจากตัวพระมหาบรรจบ และพระวชิระแผ่กระจายเรืองออกมารับกลิ่นเข้ากับพลังแสงสว่างที่มีอยู่ในบรรรยากาศโลกทิพย์นั้น แล้วกระแสพลังแสงสว่างนั้นก็เข้มข้นขึ้น และแผ่กระจายออกมา พลอยทำให้คนอื่น ๆ ได้รับกระแสพลังสว่างนั้นด้วย เพราะทุกคนถึงแม้จะไม่ได้สวดมนต์บทหนึ่งด้วยตัวเอง แต่ก็ต่างฟังด้วยจิตใจจดจ่อเอาใจช่วยภาวนาขอให้พระท่านจงสวดให้ได้จนจบอย่าได้เกิดการขัดข้องเลย

พอสิ้นเสียงสวดมนต์ เสียงแซ่ซร้องสาธุการ แสดงถึงความปรีดาปราโมทย์ ก้องกังวาลกระหึ่มห้อมล้อม เป็นคล้ายคลื่นสะท้อนทะยอยดังแผ่กระจายกว้างขวางออกไปรอบทิศ ทุกคนที่นั่งสมาธิฟังอยู่ในหอประชุมนั้น ต่างถอนหายใจด้วยความโล่งอก และสีหน้าแสดงอาการยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อพระสวดมนต์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

อาจารย์พรได้นำพวกเราทอดผ้าป่าของพระองค์ เพื่ออุทิศ
 ส่วนกุศลแด่มวลเหล่าเทพเจ้าโอปปาติกะทั้งหลาย ขอ
 ทุกท่านได้อนุโมทนาและมีจิตปีติโสมนัสในการบุญครั้ง
 นี้ พระองค์รับสั่งว่า “พิธีพลกรรมทุกอย่างเสร็จสิ้นลง
 แล้ว รุ่งอรุณของวันรุ่งขึ้นจงพากันไปรวมที่พระเจดีย์
 อีสราภาพ ฯ สวดมนต์เปล่งภาวนาคำว่า พุทธ สรรณ
 กจนามิ ติดต่อกันไปเรื่อย ๆ ในขณะที่เก็บม้วนด้ายสาย
 สัญญาจากผอบดินศักดิ์สิทธิ์ ไปจนถึงยอดพระเจดีย์อีสร-
 ภาพ ฯ แล้วจึงแบ่งด้ายสายสัญญานี้แก่ทุกคนที่ร่วมใน
 พิธีคนละ ๑ คืบ และเมื่อถึงวันวิสาขบูชาที่จะเวียนมาใน
 ปีนี้ จงแบ่งด้ายสายสัญญานี้แก่ผู้ที่เคยเป็นเจ้าของผ้าป่า
 แด่ละองค์คราวทอดผ้าป่า ๑๐๘ องค์ และแก่ผู้ที่เป็นเจ้า
 ของต้นสนบนเนินบามาชบุชานันด้วย เพื่อด้ายสายสัญญานี้
 มงคลน จะได้เป็นสื่อโยงใยคุ้มครองและให้ความสวัสดิ
 ระหว่างมวลเหล่าเทพเจ้าที่รวมอยู่ในพิธีมหามงคลพล
 กรรมกับผู้มีจิตเป็นกุศลนั้น” ข้าพเจ้าได้บอกอาจารย์
 พรว่า สำหรับวันนี้พวกเราเสร็จสิ้นพิธีแล้ว พรุ่งนี้
 เข้าใจค่อยไปที่พระเจดีย์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง

๐๖.๐๐ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๒ มีนาคม ๒๕๒๓
 ทุกคนมาพร้อมกันที่เนินพระเจดีย์อสรภาพฯ อาจารย์พร
 นำสวดมนต์ และให้ทุกคนเปล่งภาวนาคำว่า พุทฺธํ สรณํ
 คจฺฉามิ ติดต่อกันเรื่อย ๆ ในขณะที่อาจารย์พรและ
 ข้าพเจ้านำผู้ชาย ๔-๕ คน ไปช่วยนำผอบดินศักดิ์สิทธิ์
 และวัตถุบริวารจากหอประชุมศูนย์พัฒนาศาสนา เพื่อ
 นำมาเข้าไว้ข้างในอุโมงค์พระเจดีย์อสรภาพฯ สักระยะ
 เวลาหนึ่ง และให้คุณสอาด คุณสมบุญ คุณธนา ตัน-
 สัมฤทธิ์ชัย และคุณสุชาติ ม้วนเก็บด้ายสายสิญจน์มา
 ที่พระเจดีย์ เมื่อนำผอบดินศักดิ์สิทธิ์และวัตถุบริวารเข้า
 ไปในองค์พระเจดีย์อสรภาพฯ แล้ว อาจารย์พรก็มานั่ง
 สมาธิและอธิบายกรรมให้ผู้มาร่วมอยู่ในพิธีฟังต่อ เพื่อ
 รอเวลาให้เก็บด้ายสายสิญจน์ให้เสร็จ เมื่อทุกสิ่งทุกอย่าง
 เรียบร้อยทั้งหมดแล้ว ก็ได้ร่วมกันร้องเพลงแม่เมตตา
 เพลงชาติ เพลงสดุดีมหาราชา เพลงราชาเป็นสง่าแห่ง-
 แคว้น เพลงพระเจดีย์อสรภาพฯ และเพลงสรรเสริญ
 พระบารมี

จากนั้นอาจารย์พรกัตตัตตายสายสิญจน์มอบให้แก่
 ทุก ๆ คน และดอกไม้มงคลอีกคนละนิดหน่อย เป็น
 อันเสร็จสิ้นพิธีทั้งหมดอย่างสมบูรณ์ ข้าพเจ้าข้าสมาธิ
 น้อมรำลึกกราบขอบพระคุณสำนักในพระมหากรุณา-
 ธิคุณของพระองค์ บรรยากาศในโลกทิพย์ขณะนั้นยังคง
 อบอวลอาบฉายฉายไปด้วยแสงสีรุ้ง สีเงิน สีทอง กระจ่าง
 อยู่เช่นเดิม แต่สรรพสำเนียงต่าง ๆ เญิบสงบลง จน
 รู้สึกถึงความวิเวกวังเวงแต่ก็มีความสุขเยือกเย็นอย่างลึกซึ้ง
 แม้กระนั้นเสียงคำว่า พุทฺธิ สรรณํ คจฺฉามิ ก็ยังคงแผ่ว
 กระจาย ให้ความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยอยู่ตลอดเวลาไม่
 เปลี่ยนแปลง ทุกคนที่ร่วมอยู่ในพิธีถ้ามีจิตสงบอยู่บ้าง
 ไม่วุ่นวายดิ้นรนหรือมีความกังวลต่าง ๆ ติดค้างอยู่ใน
 จิตใจหนักแล้ว ก็คงจะได้รับสัมผัสถึงพลังทิพย์แห่งความ
 สุข ความสงบและความอิมเอบเบิกบานใจบ้างพอสมควร
 แก่พ้นแห่งความสงบที่มีอยู่ในจิตใจแต่เดิมของแต่ละคน
 ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทุกคนจะรับรู้และสัมผัสได้ด้วยตัวของตัวเอง
 เท่านั้น.

พิธีบรรจุผอบดินศักดิ์สิทธิ์

ในองค์พระพุทธรูปนันทราย

อนึ่ง เมื่อเสร็จสิ้นพิธีทั้งหมดเช่นนี้แล้ว ข้าพเจ้า
ได้กราบเรียนถามพ่อฤาษีดูว่า เมื่อไรพระองค์จึงจะรับ
สั่งให้นำผอบเงินใบเล็กซึ่งบรรจุสิ่งมิ่งมงคล และพวก
เราได้กระทำพิธีเสร็จแล้วนี้ บรรจุลงในองค์พระพุทธรูป
นันทรายที่ผู้มีจิตศรัทธาส่งจองไว้วันนี้ และจะให้บุคคล
เหล่านั้นมารับพระไปบูชาได้เมื่อใด พระองค์จึงได้เสด็จมา
รับสั่งว่า “จงเริ่มกระทำพิธีนำผอบเงินใบเล็กที่บรรจุสิ่ง
มิ่งมงคล ซึ่งตั้งวางบนแผ่นทองแดงลงดวงตรีศูรีของ
พระพุทธรูปองค์นี้ ใส่ไว้ในองค์พระพุทธรูปนันทรายแต่ละ
องค์ในวันมงคลมหาจักรี ซึ่งเป็นวันก่อตั้งรัตนโกสินทร์
และสำหรับผู้ที่มารับไปบูชาวันนี้ จะต้องหลังจากวัน
มหาสงกรานต์ปีใหม่แต่โบราณกาลมา เพื่อสงทเกิดชน
ใหม่จะนำมาแต่ความสันติสงบร่มเย็น”

ดังนั้นในวันมงคลมหาจักรีปีซึ่งตรงกับวันอาทิตย์
ที่ ๖ เมษายน ๒๕๒๓ หลังจากท้ออาจารย์พรได้พาคณะ
เราไปนมัสการอดีตพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ณ
ปราสาทเทพบิดร ภายในวัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว

ก็ได้นำพาพวกเรากระทำพิธีบรรจุศพเงินใบเล็ก ซึ่ง
ตั้งวางบนแผ่นทองแดงลงดวงพระพุทธรองค์ใส่ไว้ในองค์
พระพุทธนรินทร์ทราย ปิดไว้ด้วยปูนปลาสเตอร์สีขาว
แม่ในวันนั้นจะใส่ได้ไม่เสร็จครบทุกองค์ พ่อฤาษีก็
บอกว่าไม่เป็นไร เพราะเราถือฤกษ์เฉพาะวันนี้ว่าเป็น
วันเริ่มต้นเท่านั้น ส่วนยังเหลืออยู่ก็ให้ทะยอยทำไป
เรื่อย ๆ จนกว่าจะเสร็จสิ้นทั้งหมด

พิธีบูชาพระพุทธนรินทร์ทราย

หลังจากวันสงกรานต์ คือหลังจากวันที่ ๑๕
เมษายน ๒๕๒๓ ก็ได้มีผู้ทะยอยมารับพระพุทธนรินทร์-
ทรายไปบูชา และมักจะมีคนถามข้าพเจ้าว่า “การบูชา
พระพุทธนรินทร์ทรายนี้อาจต้องทำอะไรบ้าง” ข้าพเจ้าก็
จะตอบว่าไม่ต้องทำอะไรมาก เพราะอันที่จริงก็ไม่เห็น
จะต้องมีพิธีอะไรมากมายให้ยุ่งยาก แต่ก็นึกไม่สบายใจ
นักที่ตอบไปเช่นนั้น จึงต้องกราบถามจากพ่อฤาษีอีกว่า
พระองค์จะต้องให้มีวิธีบูชาอย่างไรบ้างหรือไม่ พ่อฤาษี
ยังไม่ตอบในทันที ได้แต่นั่งนิ่งและมองดูข้าพเจ้าอย่าง
เฉยเมย ข้าพเจ้าไม่ค่อยสบายใจนักเลย จะต้องทำอะไร
ผิดปกตಿಯ่างแน่นอน ความเร่าร้อนและหงุดหงิดใจ

อย่างไม่ค่อยมีเหตุผลบังเกิดขึ้นในจิตใจเสมอ จึงได้พยายามถามซ้ำจากพ่อฤๅษีอีก ไม่มีคำตอบอีกเช่นเดิม

ความรู้ร้อนไม่สบายใจเกิดขึ้นกับข้าพเจ้าอยู่ตลอดเวลา จนต้องบ่นรำพึงกับอาจารย์พรและคุณผ่องผิวว่า “ไม่ทราบว่าคุณเจ้าเป็นอะไร ในจิตใจช่างรู้ร้อนเหลือเกิน มีความรู้สึกอึดอัดครึ้มมัวสลัว ไม่แจ่มใส และหงุดหงิดใจมาก” อาจารย์พรและคุณผ่องผิวก็ได้แต่มองดูหน้า เพราะก็ไม่ทราบว่า ข้าพเจ้าเป็นอะไรเหมือนกัน แต่ก็บอกว่า คงจะเป็นเพราะอากาศระยะนร้อนมาก ฝนก็ไม่ตกลงมาเลย เห็นใหม่ว่าทุกคนมีแต่บ่นว่าอากาศมันทำไม่จริงเป็นเช่นนั้น ช่างร้อนอบอ้าวและแห้งแล้งไปทีไหน ๆ ก็มีแต่เสียงบ่นว่า ร้อน ๆ ๆ ๆ.....

จนบ่ายวันเสาร์ที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๒๓ ซึ่งขณะนั้นข้าพเจ้าอยู่ที่ศูนย์พัฒนาศาสนา ต. แคมป์สน อ. หล่มสัก จ. เพชรบูรณ์ ตามปกติ พระองค์เสด็จมารับสั่งว่า “ช่างไม่มีความสังเกตเอาเสียเลย จะต้องให้ชนาทุกสงสรรพ์ ควรจะเฉลียวใจเองบ้างว่า เมอกระทำ

พุทธรวมสังฆมณฑลนั้น เหตุการณ์เป็นอย่างไรบ้าง
 ฉะนั้น เมื่อนำส่งแทนไปเป็นสื่อโยงใยจึงควรจะปฏิบัติ
 เช่นใด

เป็นเพราะมัวประมาทชะล่าใจ มองไม่เห็นถึงภัย
 ที่กำลังคุกคาม จึงเป็นเหตุให้บรรยากาศหนังกอง เราร้อน
 แสบจะระเบิด ความเย็นฉ่ำลอดผ่านมาแทบไม่ได้เลย
 อาจจะต้องสูญเสียบ้างใดอย่างหนึ่ง

จงกระทำพิธีสวดมนต์ ณ ทบบริเวณหน้าพระเจดีย์
 อีสราภาพ ๆ กล่าวคำ พุทธ สรรณ คจนามิ อธิษฐาน
 ขอความชุ่มชื้น เย็นฉ่ำ และนับแต่บัดนี้ จงบอกเน้นแก่ผู้
 บุกาสังแทนเชิงบรรจุภายในองค์พระพุทธรูปนันทราชนั้นว่า
 ทุกครั้งทบูชาพระพุทธรูปนันทราชนั้น จงกล่าวคำ พุทธ
 สรรณ คจนามิ ๙ ครั้ง เพื่อเป็นสื่อโยงใยถึงพลังแห่ง
 ความศักดิ์สิทธิ์ คุณงามความดีของคุณพระศรีรัตนตรัย
 และมวลเหล่าเทพเจ้าโอบป่าตึกะทงหลาย เพื่อคลาย
 บรรยากาศแห่งความร้อนและมัวช้วนนี้ แล้วความ
 ชุ่มชื้นเย็นฉ่ำและความสวัสดิต่าง ๆ จะบังเกิดขึ้น”

ขณะที่อาจารย์พรนำคณะเราสวดมนต์อยู่ทูลาน
พระเจดีย์นั้น ฝนได้โปรยปรายเม็ดลงมานำความชุ่มชื้น
เย็นนำมาสู่ร่างกายและจิตใจของแต่ละคน แต่เป็นอยู่
ชั่วระยะเดียวก็เหือดหายไป จนถึงกลางดึกฝนจึงได้ตก
เทลงมา ถึงแม้จะไม่นานนัก แต่ก็พอบรรเทาความเร่า
ร้อนไปได้บ้าง

จากวันนั้นเป็นต้นมา เมื่อใครมารับพระพุทธรูป
นันทราย ข้าพเจ้าก็ได้บอกว่า อย่าลืม เวลาบูชาพระ
จะต้องกล่าวคำว่า พุทธ สรรณ คัจฉามิ ๙ ครั้ง เพื่อ
ความเป็นสิริมงคล และเทพเจ้าโอปปาติกะผู้ศักดิ์สิทธิ์
ทั้งหลายท่านจะได้รับทราบว่สิ่งแทนของท่านนั้นไปอยู่
ณ ที่ใดบ้าง แล้วท่านก็จะได้อำนวยความผาสุกให้บังเกิด
ขึ้น และจะพลอยให้บรรยากาศแห่งความเร่าร้อนมีว้าว
เบาบางลง ภยันตรายต่าง ๆ หมดสิ้นไป พร้อมทั้งจะนำ
บรรยากาศแห่งความสงบ ความร่มเย็นแจ่มใสเบิกบาน
มาแทนที่ สันติสุขจะแผ่กระจายไปในที่ทุกหนทุกแห่ง
ตลอดไป.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์วิญญาน ๔๓/๒ ถนนสามเสน
บางลำภู กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๘๒๒๐๒๕
พร รัตนสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๒๓

พระพุทธรูปนรินทร์ราช ทองคำ
สมัยทวารวดี ปัจจุบันอยู่ในหอเสถียรธรรมปริต
ในพระบรมมหาราชวัง